57. aastakäik.

Ilmub iga päew, wäljaarwatud pühapäewad, suured pühad ja kroonupühad.

Kaasandena ilmuwad: 1) „Postimehe kirjakogu", 2) Pilke- ja naljasi suline kuukiri „Sädemed", 3) Piltidega kaunistatud kuukiri „Lasteleht", 4) Seinakalender 1913, 5) Tähtraamat 1914.

Toimetuse adress: „Postimehe" toimetusele, Tartus; Wene keeli: Въ ред. газ. „Постимесъ," Юрьевъ (Лифл. г.) Telegrammi adress: „Postimees", Tartu.

Toimetuse kõnetunnid: Rüütli uul. nr. 9, toimetuse-ruumis, igal äripäewal kella 12½—2 lõunal.

„Postimehe" talitus ja Eesti Kirjastuse-Ühisuse trükikoda, kus ka kõiksuguseid muid trükitöid walmistatakse, on Tartus Rüütli uul. nr. 9. Telefon nr. 80.

Tellida wõib **igast** päewast alates kuni iga kuu **wiimase** päewani. **Adressi muutmise** korral tuleb 10 kop. maksta ja wana adress üles anda.— **Jaamata-jäänud numbrid** saadab lehe talitus **ainult siis maksuta** järele, kui nende tellimine 14 päewa jooksul pärast numbri ilmumist postile on pandud. **Kaastööd** wõetakse **kõikidelt** wastu, ilma et erakondlist poolehoidmist nõutakse. **Tarwitamata-jäänud käsikirjad** hoitakse ainult **sellekohase** soowi pääle alal. **Käsikirjad,** mis mitte meie alaliste kirjasaatjate poolt ei tule, jääwad hinna alla arwamata, kui neile **tasunõudmine** pääle ei ole kirjutatud. **Sõnumid ja muid kirjeldusi** tohib **„Postimehest" ainult hallikat** nimetades wõtta. **Kaastöö eest maksetakse ree** ehk **ruutsentimeetri trüki-ruumi järele**

Postimees

Eesti päewaleht

Ilmub Eesti Rahwameelse Eduerakonna waimus.

Tellimishind on pä

Postiga							
12	kuu	päälle	6	rbl.	00	kop.	postita
11	„	„	5	„	60	„	„
10	„	„	5	„	10	„	„
9	„	„	4	„	60	„	„
8	„	„	4	„	10	„	„
7	„	„	3	„	60	„	„
6	„	„	3	„	10	„	„
5	„	„	2	„	60	„	„
4	„	„	2	„	10	„	„
3	„	„	1	„	60	„	„
2	„	„	1	„	10	„	„
1	„	„	—	„	60	„	„

poolikute kuude numbrid arwatakse 2 k.tükk. ja

Wäljamaale 3 korda nädalas saates 11 r

Eraldi juurde maksta: „Postimehe kirja „Sädemete" eest: aastas 75 kop., ½-a eest: aastas 20 kop., ½-aastas 10 kop.

Üksik nummer 3

Kuulutuste nonpareille-rida 5 kop., lehe ees **kodumaad** kuulutuse-küljel 15 kop., lehe ees ülesantud kuulutused ilmuwad wõimalikult sel tutust selle eest, et kõik kuulutused just üle wõta talitus mitte oma pääle. Kuulutus, mis **ilmuma, maksab 7 kop. nonp**

J. Rässa klaweri-wabrik, Tartus.

Tiigi uul. nr. 80, oma majas

soowitab oma suurest ladust, eeskujuliku häälte kõlaga, hästi wastupidawaid ja maitserikka ehitusega

pianinosid

mitmesugustest wärwilistest puudest nagu t mustast, punasest, mahagoni jne. **Täielik wastutus. Kasulikud ostutingimised, mõõdukad hinnad. — Ka pruugitud klawerisi on igal ajal saada.**

Waata! Raamatukogude tegelastele 4 lehek.

Eestikeelne Amerika kalender saadeti endise raamatukaupmehe Aleks. Uferi kätte Tallinna, kes aga kalendrit müügile ei saada ega järelpärimiste pääle mingisugust seletust ei anna.

Elekter ja elektri tarwitamine (elektrotehnika), prof. L. Graetzi järel insener W. Waher. Hind 1.70 k. Saada igas korralikus raamatukaupluses.

Praegu ilmus trükist, teine täiendatud trükk,

M. J. Eisen

„KEFIR"

ehk rammupiim, ja on kõigist parematest raamatukauplustest saada.

E. K. Ü. „Postimehe" kirjastus Tartus.

Meie ühistegewuse liikumise warjukülgedest*)

on wiimasel ajal ajalehtedes ja awalikkudel koosolekutel rohkesti kõnet olnud. Kaewatatse, et meie kaubatarwitajate- ja majanduse-ühisused kiratsema hakkawad. Näidatakse ka nende takistuste ja takistajate pääle, mis ühisuste edenemist kammitsas hoiawad. Wiimasel põllumeeste-päewal Pärnus räägiti ühiskaupluste kesküh isuse asutamisest ja kaewati, et ühisused selle asutamise pääle wäga külmalt waatawad. Muu seas seletas sääl instruktor Chr. Arro, kõige selle kurja juur olla mõned meie ühisuste ärijuhtidest. Mõned ärijuhid saada kaubamajabelt altkäe maksu ja tegewat siis ühisuste liikmete seas kesküh isuse asutamise wastu kihutustööd. „Ärijuhid wõtawad meelehääd, nad on äraandjad", kirjutab hra Hünerson „Põllutöölehes". „Meie majanduse-ühisused ja kaubatarwitajate-ühisused on ärijuhtide käpa all," kirjutas endine ühistegewuse instruktor Kornel Союзъ Потребителей-ühisuste ärijuhtide ja proowireisijate wahelisest kaardimängust, mis proowireisijad alati ühisuste kahjuks kaotawad", seletati mõne aja eest „Päewalehes". Üleüldiselt näib see arwamine kindel olewat, et just ärijuhid selles süüdi on, et meie ühisused tagurpidi minema hakkawad.

Olgugi, et need ärijuhtide wastu tõstetud süüdistused wäga liialdatud ja üleüldiseks tehtud on, ei hakka ma selle wastu waidlema, waid loodan, et ühisuste ärijuhid nende wastu tõstetud liialdatud süüdistused isegi tagasi lükkawad. Kuid ma tahaks selle pääle tähelepanemist juhtida, et ärijuhtide süüdistamisega unustatakse need tõsised põhjused, miks meie ühiskauplused ja majanduse-ühisused tagurpidi minema hakkawad, sootumaks ära. Kui meie ühisused ühes ehk teises kohas oma arwed kahjuga lõpetama peawad, ehk kui kusagil ärijuht ehk keegi teine asjaajaja kelmust teeb jne., siis ei ole selle nähtuse põhjus wõi kurja juur mitte ärijuht, waid põhjusi tuleb sügawamalt otsida.

Kas ei ole tagurpidimineku põhjused suurel mõõdul mitte selles, et meie ühisused on ühistegewuse põhjusmõtted ära unustanud!?

Wiimastel aastatel on suure õhinaga uusi ühisusi elule kutsutud. Kõigi nende ühisuste asutamiste tagakihutajaks ei ole mitte ühistegewuse põhjusmõtteisi arusaamine olnud, waid silmapilkne waimustus ja lootus käpuga katsutawat kasu saada. Kui paljuks on ka wanemates ühisustes ühistegewusest arusaamist? Mul on wõimalus olnud ühe suurema ja tugewama ühisuse liikmete kogu kauemat aega tähele panna ja pean tunnistama, et ühistegewuse põhjusmõtted neid põrmugi ei huwitanud.

*) Awaldame selle kirja, et asja sõeluma hakataks. Ilma et me kõiki mõtteid, mis siin kuuleme, ainuõigeks peaksime, arwame ometi, et siin **walusat kohta puudutatse.** Toim

Ühisuse kulul telliti igale liikmele „Ühistegewuselehte," kuid paarisaja liikme hulgast wõis wahešt kümnel selle wastu huwitust olla, suurema hulga kohta oli „Ühistegewuselehe" eest wälja antud kulu mahawisatud raha. Ühistegewuslist kirjandust ei ostetud peaaegu mitte sugugi, olgugi, et tähendatud ühisus just ühes enam edenenud nurgas on.

Et mujal-pool lugu parem oleks, ei ole loota. Suurem osa meie ühisustest on harilikkudeks äriettewõteteks kujunenud, sest ühistegewusliseks asutuseks ei wõi seda nimetada, kui rohkem pool ja wahest 3/4 terwest läbimüügist mitteliikmetele müüdud kaup on, ja kui saadud puhaskasu ainult liikmete wahel ära jaotatakse. Ehk kas on seegi ühistegeline asutus, kus osamaksud inwentari muretsemiseks ei ulata, ehk äriseisust ainult 1/25 wäljateewad, suurem osa aga wõõras raha on. Wõõras raha ja wõõrad ostjad — aga puhas kasu jee on õige meie oma! Puhta kasu saamiseks tehtakse kõik, mitte aruande ja raamatute wõltsimisteski ei põrgata tagasi, kui aga puhast kasu saaks; wähemad „umbes juurdearwamised" jne. on harilikud asjad. Ühistegewusepõhjusmõtteist on meie ühisustele weel ainult nime jäänud, pää tagakihutajaks on silmapilkne kasu lootus saanud. Kasulootus sunnib ühisusi kõikidele müüma, kõiksugu kaupasid ladus pidama ja ettewõtet üle jõuu suurendama ja laiendama. Puhtakasu tagaajamise juures unustatakse ühistegewuse põhjusmõtete tutwustamine ja liikmete kogumine ära. Waadake meie ühisuste liikmeie arwu, see seisab enam wähem ühe koha pääl, olgugi, et ostjatešt suurem osa mitteliikmeid on, kes küll ka ühisuse liikmeteks olla wõiksiwad, ei tehta nende kogumiseks kuigi suurt kihutuse tööd. Et ühisused mitte ainult oma liikmete tarwitusi ei täida, waid kõikidele müüwad, siis ei saa nad oma eelarwet tehes mitte kindlate arwudega rehkendada, waid peawad umbes arwama, riikko pääle wäljaminema, nagu erakaupmehedgi. Et kõiksugu pudu- ja riidekaupa otsekohe ladusse wõetakse, siis on eestseisusel wõimata neid kaupasid tunda ja nende sisseostmise üle walwata, sest et see eriteadmisi nõuab, järele jääb ainukeseks asjatundjaks ärijuht. Arijuhti aga ei usaldata, waid piilutakse salaja tema tegewuse järele, alalised õõrumised, kahtlustamised ja süüdistamised teewad seda, et ärijuhtijid tihti wahetatakse; sest ei ole meil ühtegi ühisust, kus keegi ärijuht pikemat aega ametis oleks olnud, harilikult on iga aasta ja paari pärast uus ärijuht.

Keegi tublim ärimees ei saa kauemat aega ühisuste teenistuses olla, järele jäawad need, kellel äris wähe aimu on, sellest tuleb ka, et meie ühisused suuremalt osalt äriliselt õige nõrgal järjel on. Kõigil on kaupa liig palju ladus ja seegi kaup on wäga tihti niisugune, et seda täie hinna eest wõimata on rahaks teha... Kõige õnnetumad on enamasti esimesed sisseostmised, mida harilikult terwe eestseisus toimetab. Kaupmeeste ringkondades räägitakse mitmesuguseid lookesi sellest, kuidas ühisuse eestseisused kaupa sisse ostawad ja missugust kaupa osawad kauba-proowireisijad ja sellid sel korral neile kaela oskawad määrida. See ei ole ka sugugi imeks panna, kus inimesed, kes esimest korda kaupasid, mida nad ei tunne, ostma lähewad, et siis eksituši ja sisseklukkumisi ette tulla wõib. Kuna esiotsa waimustus suur on ja mujal saadawad 8 protsenti diwidendi ja 10 protsendi ostu-osakasu meeli ärewuses hoiawad, ei pane ühisuse eestwedajad wigasid ja oma walesammusid tähelegi; kuna meie juures uudishimu alati suur on, on ka uuel ühiskauplusel õige palju ostjaid, nii et päältwaadates asi hiilgawalt läheb, aasta paari pärast hakkawad aga warjuküljed wälja tulema, kasu ei ole sugugi niipalju kui loodeti, kaupa läheb raisku, rahast tuleb puudu, alatasa tuleb wekslisi maksta, laenusid teha, tulewad sekeldused, tülid; esimesed eestwõtjad tüdinewad ära, ajapuudusse pärast on ka wõimata neil alati asja juures olla, olgugi, et asi juba nii suureks ja laialiseks läinud on, et alalist järelewalwust waja oleks. Nii tuleb siis, et asi tegelastele ülejõuu läheb ja tagajärjed on niisugused, nagu nad praegu on. Kuna oma kodused asjad juba ülejõuu lähewad, ei ole imeks panna, et kesküh isuse asutamise wastu külmaks jäädakse. Naeruwäärt on Arro seletus, et ärijuhid kesküh isuse asutamise wastu kihutustööd teha: seda ei ole mitte olemas, kuid meie ühisused, nimelt kaubatarwitajate ühisused, on praegu niisuguses seisukorras, et nad elujõuulist kesküh isust elule kutsuda ja ülewal pidada ei suuda. Ei ole ka loota, et lugu lähemas tulewikus paraneb. Paranemist ei ole enne loota, kui meie ühisused terwet oma praegust kurja põhjalikult ei uuuda, kus see weel wõimalik on, ja puudulikudest ärettewõteteist elujõuulisteks ühisettewõteteks saawad, mida warem see sünnib, seda parem.

E.—n.

Ajaloolisels päewaks Tallinna omawalitsuse ajaloos

tuleb 30. märtsi 1913 nimetada. Eestlaste wõit linnawalimistel sel päewal kindlustab neile linna asjade juhtimise meie suuremas kodumaa linnas kauemaks ajaks, kuna ta sakste õige pingule tõmmatud püüded, uuesti linnawalitsust oma kätte kiskuda kui mitte jäädawalt siis ometi pikemaks ajaks, maha mattis. „Postimehe" lugejad tunnewad Tallinna linnawalimiste wastu wist seda wõrd suurt huwitust, et omale lubada tohib laupäewasid walimisi pikemalt ja üksikasjaliselt kirjeldada.

Eestlaste kaotus teises linnajaos awaldas Eesti walijate kohta esialgu õige rusuwat mõju. Otse meeleärahoitmine wõttis mõnel pool maad. Kui aga asja kainemalt jäel kaaluma hakati, leiti, et suuremaks kaotuse põhjuseks walijate leigus ja hooletus oli olnud. Need põhjused on wõidetawad. Tarwis äratada, kus weel uinutakse, tarwis weel kaasa tõmmata, kus kahelduse, ehk asjast eemal seistakse.

Walimisteeelsed kihutuse-korraldused, mis wahepääl oma tegewuse oliwad lõpetanud, asusiwad uuesti tööle. Suurt tähelepanemist juhiti neljanda, weel suuremat aga wiienda linnajao pääle, kus wastaste pääjõud koondatud oliwad. Uuesti rewideriti walimiste nimekirjad läbi, uuesti kirjutati ehk telegraferiti eemal wiibiwatele walijatele, et nad tulemata ei jääks, uuesti otsustati iga üksiku walija juurde minna, et silmapilgu tähtsust selgeks teha. Kõige piinlikuma järelkaalumise järele leiti wiienda linnajao walijate nimekirjas 187 kindlat Eesti häält 167 Saksa hääle wastu seiswat. Seega siis ainult 20 hääleline enamus. Kuid mis tähendab see wäikene enamus, kuna paljudest Eesti walijatest arwata wõis, et nad oma kandidatide wastu hääletawad, sest et nad olid awalikult Eesti praegust linnawalitsust ümberlükata. Siis weel walimise-kihutuse korraldusi juhataja linnanõunik Jürgens tõendas, tema teada kindlast hallikast, et salsad wõidu pääle julged olla, et paljud wenelased bloki wastu hääletada. Need on kõik asjaolud, mis Eesti kihutaja töö agaruse ja wõidu lootuse loomulikult õige alla suruma oleks pidanud. Kuid ei. Hoopis selle wastu. Weel suurema jõupingutusega sundis see tööle asuma. Otse wandewennalise töötusega kõiki liikuma panna, kõiki kaasa tõmmata, lahkusiwad kihutajad linna mööda laiali. Wäga hästi mõjus Eesti walija pääle see asjalugu, et sakslased wara wõitu jagama, wõidurõõmus hõiskama ja hambaid näitama hakkasid. Kõiki kokku wõttes wõib küll, ilma et liialdada kardaks, tähendada, et kaotus teises linnajaos wõitu wiiendas kindlustas. Üleüldiselt arwatakse, et kui blok teises jaos wõitnud, siis ta wiiendas kaotada oleks wõinud. Walimise tagajärjed oleks eestlastele siis wähem üllatawad olnud kui praegusel korral.

Walimise-päewal algas tegewus õige wara, kell 6 hommikul. Mööda wiiendat linnajao uulitsaid tossutasiwad automobiilid, wurasiwad woorimeeste wankrid. Juhtus, et ühe ja selle sama walija ukse all Eesti ja Saksa kihutajate sõidurristad ühelajal seisatasiwad ja kihutajad üksteise kõrwal walija ukset sisse astusiwad.

Juba ammu enne kahekst hakkasiwad walijad rohkel arwul pritsimaja ette kokku koguma. Kell pool ühekst on walimisesaal walijaid tungil täis. „Nii täis ei ole see ruum kunagi olnud", kuulen ühte Saksa walijat oma kõrwal tähendawat. Ja tõesti, koos on umbes 380 walijat s. o. 90 protsendi terwest walijate arwust. Teatakse tõendada, et saksad walimise-kaardid wiimaseni wälja olla wõtnud. Teisešt küljest on aga nähtawasti ka kõik kohaliseid kui ka eemalt walijad platsis. Wiinapõletaja Karp on Tambowist, endine linnawollnik Koba isegi Kaukasiast walimisele sõitnud. Kuid ikkagi tuleb nähtawasti ühe alewi mehe pääle üks Toompea mees.

Linnapää awab kell 9 walimised, sellekohaseid seaduse § ettelugedes. Sellejärel seatakse esiteks Eesti-Wene bloki ja siis Saksa kandidatid üles. Hakatakse esimesi kuulikestega balloteerima. Pikkamisi langewad walimise kuulid . . poolt . . wastu . . poolt . . wastu . . Ohk on täis elektrit.

Arewus tõuseb aga kõige kõrgema tipuni siis, kui kuulisid lugema hakatakse. „210 häält poolt!" kõlab ühe walimise kasti juurest häälte lugeja suust. Ja kohe käib tasane sumin „Eestlaste wõit!" läbi walijate ridade „Toomemägi kapituleeris praegu „Nassisaba" ees!" tähendas üks walija naljatoonil. Sakslased wõtawad oma kaotuse teate nähtawa rahuga wastu. Kuid mis see rahu neile seesmiselt maksis, wõime ühe nende juhtiwa mehe sõnadest järelbada: „Wir haben übermenschliches geleistet. Es ist aus mit uns" — Meie oleme üliinimlise jõuga tööd teinud. Meie oleme otsas!

Saksa wastaskandidatide hääletamine kinnitab uuesti nende kaotust. Nagu hiljem awaldatud hääletamise tagajärgedest selgub, saiwad Eesti-Wene bloki kandidadid läbisegamini umbes 50 häälelise enamuse. See enamus on üllatawalt suur. Ta on suurem, kui loota wõis. Seda enamust wõib ainult sellega seletada, et kõik kahtlaseks arwatud Eesti walijad bloki poolt hääletasiwad.

Saksa kandidadid saiwad läbisegamini umbes 167 h. poolt ja 210 wastu. Need arwud tõendawad, esiteks, et Eesti walijate büroo sakste jõudu täpipäält õieti wälja rehkendanud oli ja teiseks, et mõlema erakonna walijad erakonna distsipliinist wäga wäikese kõrwale-wankumisega järjekindlalt kinni pidasiwad: arwud näitawad, et needsamad walijad, kes enne bloki poolt hääletanud olid, nüüd sakstele mustad kuulid paniwad ja ümberpöördult. Eestlaste distsipliini-pidamisest kuuldi ka nende wastaseid lugupidamisega kõnelewat.

Sellega wõib siis Tallinna selletordset walimiste-käiku nagu lõpetatuks pidada. Küll tulewad weel esmaspäewa VI. linnajaos walimised, kuid need ei huwita kedagi suuremat, sest nende tagajärjed on juba ette teada: nad toowad 14 teise linnajao sakslasele weel teist niipalju juurde. Ei tea, kas siin Eesti kandidatisidgi üles seatakse. Igatahes tahetakse aga Eesti walijate pooli sakslaste wastu hääletada, et jõudude wahekorra üle selgusele jõuda.

Nii oleks siis tulewases wolikogus 47 eestlast, 28 sakslast ja 5 wenelast. Eestlastel üksi on wolikogus absolutiline enamus, kuid täielist enamust, s. o. ⅔ terwest wolikogust, mida paljude tähtsate asjade otsustamiseks tarwis läheb, ei saaks nad ka wenelastega ühinedes kätte.

Nagu näha, on saatus meie kaaswalijate, wenelaste, wastu pisut armuta olnud: 14 woliniku asemel on nemad ainult 5 saanud. Igatahes aga mitte oma leping-osaliste, eestlaste, süü läbi. Oleks wenelased teises linnajaos oma kandidatisid läbi wiia soowinud, siis oleks see neil täiesti wõimalik olnud. Nähtawasti on „Rewelski Westniku" Saksa-Wene sõbraline kihutusetöö oma jagu wilja kandnud. Teistes linnajagudes on eestlased ustawalt oma lubadusi pidanud. Weel enam — kolmandas linnajaos esialgse kokkuleppimise wastu kaks Wene walijat kandidatidena läbi wiinud.

See on walimiste käigu wäline külg. Ühtlasi oleks tarwis ka neid sisemisi põhjusi ja mõjusid tähele panna, mis walimise juures wõidule wõi kaotusele kaasa aitasiwad. Kuid sellest wast teine kord.

exx.

Balkani sõda.

Seisukord.

Londonis, 30. märtsil. — Reuteri agentur on järgmist kuulnud: Eilasel saadikute koosolekul harutati suurriikide wastust Balkani riikidele. Wastus, mis saadikutele traadiga juba teada on antud, antakse nüüd riikidele ära. Diplomatilistes ringkondades walitseb optimistline meeleolu. Ainult Skutari küsimus on, mis weel selge ei ole. Niipalju kui teada, ei ole Montenegro oma seisukohta weel muutnud. Aga arwatakse, et seda küsimust teistest lahus wõidakse otsustada.

Wastutawates ringkondades arwatakse, et eelrahulepingu lõpetamise alla kirjutatakse. Diplomatilistes ringkondades leitakse, et Wenemaa kindel ja selge seletus õigel ajal on ilmunud ja hääd mõju awaldab. Sellest, et Montenegrole tasu pakutakse, ei lausta ametlikkudes ringkondades midagi. Wõimalik on, et Wenemaa ja Italia teiste riikide häätskiitmisel ses asjas sammusid ette wõtawad. Üks Tsetinje ametlik telegramm ütleb: Montenegro on walmis iga tasu-ettepanekut järel kaaluma. — Et poliitiline taewas selgemaks on läinud, on ka sellest näha, et Grey ja Prantsuse saadik Cambon Londonist lahkuwad.

Saloniki küsimus.

Berlinis, 31. märtsil. — Pet. tel. talituse sõnumisaatja on kuulnud, et telegramm, nagu oleks Saksamaa selle poolt, et Saloniki Bulgariale antaks, õige ei ole. Nagu teised riigid, nii arwab ka Saksamaa, et wõidetud maade ärajagamine Balkani ühenduse eneše asi on ja et suurriigid selle wahele ei pea segama.

Greeklased ja türklased.

Ateenas, 30. märtsil. — Ajalehed teatawad: Selle järel kui Italia torpedokütid Kastelorisost ära oliwad sõitnud, paniwad türklased saarel tapmise ja naeste piinamise toime. Kreeka walitsus wõttis abinõusid tarwitusele, et saare greeklasi kaitsta.

Türgi wägi Walonas.

Konstantinopolis, 30. märtsil. — Dshawid-pasha läks oma wäeriismetega Wa-

Päew

Poliitiline taew
et eelrahu-leping jub
mis on.

Skutari juures
on käsk antud wõit
wõtta.

Dshawid-pasha o
nasse läinud ja sääl
Türgi lipu üles tõm
Serblased tahawa
koti alla panna.

Saksa riigipäew
ettepanekute esimese l

Paawsti terwis
Madridist teatata
laskmisest. Kuninga
Minister ja So
parun Langhof on
tema asemele ajutis
Etter nimetatud.
Leipzigi ülikooli
Moskwa ülikooli aul
Peterburis ja Pil
lutsionäride ühisus

lona linna ja pani jä
Ottomani lipu lehwin

Sk

Belgradis, 3
juures olewa wäe ju
tanud, et ta oma wä
hakata. Boiowitš
tegewust lõpeta
leht „Odjek" teatab,
oma seisukohtadele jä
Türgi wäe küsimus
kutsumise käsku ei ol
tehtakse, siis korralda
Suurtükiwägi ja osa
kaudu tagasi, aga su
niisse, kuni Albania

Serbia

Belgradis, 3
tenegro ja üks Ser
kowos katoliku mung
keha konsulite juure
susele, et Palitsh kau
on surmatud. Püs
Austria ajakirjandus

Wienis, 31. m
gad, nende hulgas R
Kredidi pank, ostsin
teede aktsiad,
witsa-Saloniki tee om

Belgradis, 3
dusekambrite koosolek
pade boikoti k
saatis kõigile ühisu
hääks kiita, mis ring
Ka kooliõpetajaid, wa
isamaalikka asutusi
sisseswedu ja müümin
waatuse alla. Serbi
maa asemikud peawa
et Austria kaupade b
mail harutada. Kau
paluwad sõjaministeri
osta.

Serbia w

Belgradis,
nõudis saadikutekogul
nister seletas, et roh
a. eelarwes seisab ja
miljoni, mis oktobri-k
gisel arwati, et sõda
ja lipu alla ainult 3
aga nüüd on sõda pi
all 402 tuhat m
palus seda hääks kiita
on antud ja sõja hää
miseks ja raudteede h
lubada. Ministri kõn
wastu.

Silistri

Sofias, 30. m
teatanud, Bulgaria o
pandud Bulgaria-R
aluse wastu wõtmu
Bulgaria agentur,
nõuüpidamise otsuste
saanud ja sellepärast
wõinud, et ta k
tega ühel nõuul

Politika

Saksa r

Teisipäewal 26. m
seadust edasi. Eh
Müller Meininge
kohus on kahte su
kaaluda: Kas nii
suurendamine tingim
tarwitatakse inimesi jo
duse otstarwe, see

paremine ja odawamine kätte saadakse? Kõik, mis hädapärast tarwilik ei ole, tuleb ettepaneku kustutada. Kui nii palju õitswaid inimeseelusid perekonnast ja rahwamajandusest ära wõetakse, kui nii suuri summasid produktiwsetelt seisustelt nõutakse, siis on rahwa asemikude kõlbline kohus iga ülesannet kaks ja kolm korda järel kaaluda, kas ta tõepoolest tarwilik on. (Elaw kiiduawaldus pahemal poo.)

Seda ei ole kuidagi põhjendatud, miks nii suured nõudmised äkki ette on pandud. Tuli Lõunaida-Europas, Balkani ühendus, Italia ja Austria-Ungari mutunud seis on kahtlemata uued tegurid. Aga üksgi ei wõi selle wastu waielda, et tähtsamad tõeasjad, Wenemaa uuele järjele asumine, Prantsuse 1912. a. wäeseadus, Tripoli sõja tagajärjed ja Austria slaawinemine juba 1912. a. kewadel teada oliwad, kui Saksa riigipäewal uut wäeseadust harutati ja sõjaminister ütles, et see kõik wäejuhatuse nõudmised täidab.

Saksa diplomatia ülesanne on Balkani riikidega häid sõprust pidada. Kardetaw mõte on, et Wenemaaga sõda tuleb pidada. Hääks sõjariistaks Kõik-Slaawi hädaohu wastu on mõistlik politika Kauges Idas, ja küsitaw on, kas nüüdne Saksa politika wigasid ei tee.

Edasi pani Müller nõudmised ette, mis abameelsel erakonnal wäe asjus on. Nende sulka käiwad: teenistuse aja lühendamine, woorsoo kaswatamine Juglise wõi Helwetsia eeskuju järel, nende tööde kaotamine sõjawäest, mida maakaitsmiseks tarwis ei ole, nagu würstide wastuwõtmine, würstilossides wahtimine jne. ja kõige suurema lihtsuse maksmapanemine sõjawäes.

Keskerakonna asemikud oliwad walitsuse ettepaneku wastu õige sõbralikud, aga saadik Erzberger arwas siisgi, et teda küllalt põhjendatud ei ole. Tema ütles: Wäe-ettepanek peab isamaale auusat rahu andma ja häda korral rutulikku wõidurikast sõda ette walmistama. Aga ühtlasi nõudis ta, et kokkuhoidlik oldaks ja wäljaminekuid katsutaks wähendada. Ohwitseridel olla nüüd nii palju riideid kui naisnäitlejatel. Wälist politikat tulla nii ajada, et tarwis ei oleks kahe kolme aasta järel sedamoodi seadust uuesti ette panna. Sest muidu kasitawat, mis parem olla, kas niisugune sõjawalmistus wõi sõda ise.

Kui kolmapäewal ettepanekut edasi harutati, ütles sotsialist Dr. Frank: Üks Austria wäeleht on seletanud, et serblaste ja greeklaste wastu wõitlemiseks kahest kuni kolmest Austria korpusest küllalt on. Kuna lugu nii on, miks kõneldakse siis Lõuna-Slaawi hädaohust nii palju? Mis Wene wäesse puutub, siis tulewad sellest wähemalt kümme korpust maha arwata, kes Siberis on. Eila awati Hiina wabariigi parlament. Mina loodan, et Saksamaa selle wabariigi warsti makswaks tunnistab ja et see riik hästi edeneb. Wahest tuleb päew, kus Wenemaale ta idapiir raskemat muret teeb, kui Saksamaale tema oma. Ka ei tohi me unustada, et 300 tuhat Wene tagawarawäelist põllutöölistena Saksamaal tööd teewad. Preisi walitsus wõib kõiksuguseid rumalusi teha, aga seda ei usu ma ometi, et ta, kui sõda tuleb, need 300 tuhat töölist Wene walitsusele kätte saadab, et see neid sõjawäes wõiks tarwitada.

Keskerakonna liige, endine kindral Haeusler arwustas ettepanekut terawalt ja ütles, et ta kahtleb, kas ta teda wastu wõib wõtta. Tema oma erakond wõttis ta sõnad ülmalt wastu, aga sotsialdemokratia awaldas talle mitu korda kiitust. See erutas Baieri riigi asemikku kindral Wenningeri nii, et ta selle pärast Baieri ohwitseride nimel kahetsust awaldas.

Sotsialdemokratia protesteris selle seletuse wastu. Saadik Ledebour ütles: Mina waidlen selle wastu kindlasti, et üks riigiwolinik eneselе õiguse wõtab rahwasaadikule sellepärast ettekeiteid teha, kust tema kiitust leiab ja päälegi kujul, mis näitama pidi, nagu oleks see saadik sellepärast kõlbliselt langenud. Kes rahwasaadikule kiitust awaldab, see ei puutu Baieri riigi wolinikusse. Mina arwan, et kõigil rahwasaadikutel niipalju eneseteadwust on, et nad minu seletusega nõuus on.

Kindral Wenninger: Baieri wolinikuna ei ole mul siin midagi ütelda. Aga Baieri ohwitserina ... (Suur kära, sotsialistid hüüdsiwad: Seda ei ole siin olemas).

Sotsialist Franke: See uus seletus näitab kõige paremine, et wäe-ringkonnad oma nõudmistes liiale lähewad ja isegi parlamenti katsuwad terroriseriba: Mina lükkan selle wiisi, rahwasaadikute õiguste wahele segada, kindlasti tagasi ja loodan, et kõik selle koja liikmed minu protestiga ühel nõuul on. (Suur kära, sotsialdemokrabid hüüdsiwad: Keskerakond waikib!)

Selle järel lõpetati waieluseb ja antt wäeettepanek kommisjoni kätte.

Seda ja teist.

Lilled mida merele pühendatakse.

31. märtsil pidid 3 leske New-Yorgist laewa pääle astuma, proua Futrelle, Harris ja Thome. Kõik 3 on oma abikaasad „Titaniku" hukkaminemisel kaotanud. Kahe päewa pärast jõuawad nad sinna kohta, kus Titanik hukka läks.

Sellel kohal tahawad nad lillekorwisid wette lasta; laewaõpetaja peab enne lühikese palwe, masinad jäetakse seisma ja kogudus laulab sedasama laulu, mis „Titaniku" põhjaminemisel kõlas: „Lähemale Sulle, mu Jumal."

Proua Futrelle on selle surmamälestamise algataja. Ta käib tihti merekalbal ja wistab tulipunaseid lillesid merde, lillesid, mida tema mees kõige rohkem armastas. Need 3 leske on kõiki teisi leskesid kaasa kutsunud oma meeste hauda lilledega ehtima.

Juukselõikaja abinõu.

„Jääge ometi kord wait!" ütleb äriseber juukselõike äris sellile, kes teda pöab. „Miks jutustate teie mulle nii koledaid lugusid waimudest ja röówlitest?!" Ah, wabandage, mu herra, wastab sell, „aga kui ma niisuguseid lugusid jutustan, seisawad meie ärisepradel juuksed püsti ja siis on neid kergem pügada."

Kindral Wenninger palus järgmisel päewal wabandust.

Inglise walimiseõigus.

Inglise haridusminister Pease pani teisip. 26. märtsil walitsuse walimiseõiguse-ettepaneku alamkojale ette, mis mitme-hääle õiguse kaotab ja igale walijale ainult ühe hääle jätab. (Teatawasti on wana seaduse järel walijal kõigilpool hääleõigus, kus tal ettewõtteid ja waranduft on, nii et mõni walija enam kui 5 häält ära wõib anda). Pease seletas, et walitsus seekord ainult wäikest paranduft nõuab, ehk ta küll suurema tarwilikuks loeb, sellepärast et aega suure harutamiseks liig wähe on, kuna sügisesi parlamendi-koosolekuid ei taheta pidada. Isegi ülikoolide saadikud peawad uue ettepaneku järel alles jääma. Kes uut seaduft rikub, seda ähwardatakse kuni 200 naelalise rahatrahwi wõi kaheaastase wangistusega karistada. Wanameelsete asemik waidles ettepaneku wastu, aga sellest hoolimata tehti ta teine lugemine suure enamusega — 303 häälega 177 hääle wastu — otsuseks.

Hiina parlamendi kokkuastumine.

Pekinist teatati teisipäewal 26. märtsil: Parlamendi awamise pärast on päälinna uulitsad auuwärawatega ehitud. Kõigilpool on inimesi rohkesti. Senat ja saadikutekogu awati pidulikult ühisel koosolekul saadikute majas. Pidust wõtsiwad 500 rahwasaadikut (596-est) ja 177 senatori (274-ast) osa. Kooridel oli palju hiinlasi ja wäljamaalasi päält kuulamas. Saadikutekogu wanem liige terwitas koosolekut ja kuulutas parlamendi awatuks. Waimustus oli suur. Järgmine koosolek määrati laupäewaks. Juanshikai kirja ei loetud awalikult ette, sellepärast et tema ainult ajutine president on. Juanshikai soowib ses parlamendile awamiseks südamest õnne ja awaldab lootust, et wabariik kümme tuhat aastat kestab.

Ühisriikide asemik on Hiinamaale teatanud, et Ühisriigid Hiina wabariigi makswaks tunnistawad, nii pea kui parlamendi ametnikud walitud ja parlament otsusewõimulikeks on kuulutatud. Niisama tahawad Brasilia ja Mehiko teha.

Wilsoni kongressikiri.

Senised Ühisriikide presidendid on parlamendiga ainult kirju wahetanud, ise ei ole nad tema koosolekutel kunagi näinud. Aga nüüdne president Wilson on hääks arwanud isе parlamendi kodade ühisele koosolekule minna ja sääl kongressi awamisekirja ette lugeda. Tema ei taha paljas walitsusekoht olla, waid ka isik, ütles ta. Parlamendimehed terwitasiwad teda seega, et nad oma istmetelt püsti tõusiwad.

Wilson ütles, et kongressiisearaline koosolekute järk rahwale pääle pandud koorma kergendamist peab kiirendama ja äriilmale tulewate tollide asjus selgust peab muretsema.

Ühisriigid olla süstemi maksma pannud, mis wõistluse raskets ja monopolide tekkimise kergeks tegewat. Tarwis olla nüüd kõik eesõigused kaotada ja ärimeestelt nõuda, et nad wõistluses meistrid oleksiwad, kes terwele maailmale wastu wõiwat astuda. Pääle nende tollide, mida riigisisetulekute suurendamiseks kaupadelt wõetawat, mida Ühisriikides ei walmistatawat, ja edasi neilt, mis uhkuseasjade hulka tulla lugeda, pidawat tulewikutollid ainult tööstuse wõistlusewõimulise hoidma ja Amerika äriwaimu wõistluses muu maailmaga teritama. „Meie peame oma tolliseadustes ja oma tollisüstemis muudatusi ette wõtma, mille eesmärk wabam ja terwem arenemine on, ja mitte rewolutsion wõi segadus. Meie peame oma kaubanduft, iseäranis wälist laiendama. Meile on turgusid ja laiendatud tööwälja enam tarwis kui kunagi enne. Ka peame me tööstuft edendama ja talle kunstliku tagakihutuse asemel wabaduft andma, aga ainult nii palju, kui seega ehitatakse ja mitte maha ei kista."

Lõpuks ütles president, et ta waheft päraft kongressi tähelpanemist paranduste pääle juhib, mis tarifi-muudatuse järel peakfiwad tulema. Kõige tähtsamad neist parandustest olla panga- ja rahaseaduste parandus.

Wõitlus Wilsoni tarifi-ettepaneku wastu.

Arwata ei ole, et Ühisriikide tarifi-ettepanek läbi läheb, nagu demokratide juhataja Unterwood tema ette on pannud. Sest demokratide enamus senatis on ainult wäikene, wabariiklased ja Roosewelti mehed on radikalsete muudatuste wastu ja osa demokratisid, kellele nad kahjulikud on, ei ole nendega ka mitte nõuus.

President Wilson käis kolmapäewal 27. märtsil senatis (mis jällegi uuendus oli), et presidendi toas senati rahaasjade komiteega tarifi päraft nõuu pidada. Osa senatorisi on mõne tarifi-punkti wastu kindlasti. Paljud senatorid on selle poolt, et üks tarifi-osa teise järel läbiwaatamisele wõetaks, aga Wilson näib küsimust erakonna-asjaks tahtwat teha ja terwet tarifi ühe korraga parandada, sest tema on oma terwe politilise tulewiku tarifi-küsimusega ühendanud.

Kanada laewastiku-seadus.

Kanada wanameelne walitsus tahab Inglisemaale kolm suurt lahingulaewa kinkida, aga wabameelne erakond on selle wastu kindlasti, kuna ta maale ise oma laewastikku tahab ehitada. Kas walitsus oma ettepanekut läbi suudab wiia, on küsitaw, sest wabameelsed waidlewad ta wastu wäsimatalt. Et waielusi saadikutekogus lõpetada, tahawad wanameelsed nüüd aega ära määrata, milleks seadus otsustatud peab olema. Aga walitsuse seisukord on senatis weel raskem kui saadikutekogus, sest 87 senatorist on ainult 30 wanameelsed, ja wabameelsed senatorid näiwad ettepanekut tagasi lükata tahtwat. Sünnib see, siis jätab walitsus wastutuse wabameelse erakonna kanda ja ei wõta parlamendi laialisaatmist mitte ette.

Saadikutekogu kolmapäewane koosolek oli nii tormine, et politsei wahele pidi astuma.

Kaubandus ja tööstus.

Muudatused laewaäridеs.

Ida-Aasia aurulaewa seltsi esitus Tallinnas on Gahlnbäcki kätte läinud.

Kaua aega töötas Baltimeres Riia Aurulaewa selts. Paar aastat tagasi tuli temale tugew wõistleja Ida-Aasia aurulaewa selts Balti liini näol. Wiimane pani Baltimere äärsete sadamate wahel hulk märksa suuremaid ja paremaid laewu käima kui Riia seltsi omad olid. Ei olnud mingit kahtlust, et wähemalt reisijad Ida-Aasia seltsi laewade poole hakkawad hoidma, kuna reisimise mõnusused ja hõlpsused tähendatud laewades hästi suuremad olid kui Riia seltsi laewades. Aga ometi oli raske olnud wõitlust alguses ette kuulutada, kumb selts wõitjaks jääb.

Mõne aasta jooksul, mil wõitlus kahe tähendatud seltsi wahel kestis, wõis tähele panna, et Riia seltsi wanemad ja puudulikumad laewad olid peaaegu alati kaupa täis ja ka reisijaid nähti alati hää kogukene olewat, kuna aga Ida-Aasia seltsi suured uued laewad ainult reisijate rohkuse poolest Riia seltsi omadest wähe ees paistsid olewat, kaupade weo rohkuse poolest aga tublisti maha jäid.

Minewal sügisel hakati kõnelema, et Ida-Aasia selts Riia seltsiga tahab kokku leppida ja oma tegewust Balti merel seisma jätta. Kokkuleppimine saigi teoks, aga hoopis teistsugusel wiisil kui alguses arwati: mitte Ida-Aasia selts ei lõpetanud oma tegewust, waid Riia selts. Kudas see asi nõnda kujunes, on muidugi tähendatud seltside ärisaladus.

Riia selts müüs oma laewad ära. Kaks nendest „Igori" ja „Hurricane" ostis Riia seltsi Tallinna esitaja hr. Gahlnbäck ära. Enne seda oli hr. Gahlnbäckil weel kaks laewa „Orkan" ja „Baltonia". Nüüd hakati jutustama, et hr. Gahlnbäckil ühes mõnede teistega nõu olewat weel laewu juure osta ja siis Ida-Aasia seltsiga uuesti wõistlema hakata. Tõenäolikud olid niisugused jutud igatahes, sest hr. Gahlnbäck on üks hakkajamatest Tallinna ärimeestest ja alus wõitlemiseks ei ole mitte halb. Nähtawasti on sellest ka Ida-Aasia seltsi juhatus aru saanud, sest nagu kuulda, olewat ta wõistluse ärahoidmiseks hr. G. teatud lepingusse astunud, mis selles seisab, et Ida-Aasia seltsi esitus Tallinnas Grünberg ja Ko. käest Gahlnbäcki kätte üle minewat. Nõnda jääb arwatawasti uus wõistlus tulemata, mille loomulikuks tagajärjeks on, et kaupade weohinnad jälle tõusewad.

Metsa turg.

Riia metsakauplejad teewad praegu puude wäljawedamise eeltöösid; järgnew puu wäljaweo hooaeg saab wist õige elaw olema. Metsaturul on üleüldine meeleolu kaunis kindel, kuid samal ajal kaunis tegewuseta. Hinnad on umbes endised. Pääle pühi oodatakse suuremat tegewust turul. Ka nõudmine ehitusmaterjali järele on wäikene ja hinnad kõrged. Nii maksab näituseks männa materjal 11+13" 27' umbes 42 kop. ja kuuse materjal 29' ligi 36 kop.

Wene riigist.

Tartus, 1. aprillil 1913.

Trükiseaduse eelnõud.

Riigiwolikogu trükiasjade-kommisjoni on kaks eelnõuu ära antud, üks on kadettide ja teine parempoolsete oma. Kui kadettide eelnõuu omal ajal awaldati, tõime ka meie selle, olgu aga meeldetuletuseks weel kord eelnõuu päajooned ära tähendatud.

Trükitud sõna on waba, tsensur kaotatakse ära, mingisugused kitsendused ei ole makswad pääle nende, mis ainult trükiseaduses üles on wõetud, ajalehed käiwad wannutatud meeste kohtu alla, wastutab ainult ajalehe toimetaja.

Raamatute trükkimine ja raamatu kauplemine on wabad. Ajalehtedel on õigus lühendatud aruandeid riigiwolikogu koosolekutest tuua. Kirjanduslised kuriteod lõpetatakse ära, kui kuue kuu jooksul asja mitte üleswõetud ei ole, Kaelkohtu Seaduses waadatakse need punktid uuesti läbi, mis trükiasjade kohta käiwad, — need on kadettide eelnõuu päajooned.

Parempoolsete eelnõu on aga koguni midagi muud. Selle eelnõuu on endised trükiasjade pääwalitsuse ülemad Bellegarde ja Tatistthew wälja töötanud ja ühendatud mõisnikkude kongressil oma õnnistuse saanud. Eelnõuu paneb trükitud sõnale nii kitsad piirid ette, nagu see 17. oktobri manifestis lubatud trükiwabadusega kaugeltgi kokku ei käi. Ajalehe sisu eest wastutab wäljaandja, aga mitte toimetaja, kelle asemele kergesti mõnda teist isikut nimepidi wastutajaks wõiks panna. Tsensurid jääwad ikkagi endist wiisi ametisse, muulaste ajalehed, niisama ka prowintsi ajalehed peawad ilmumiseks luba paluma, karistusi suurendatakse, ka lühendatud riigiwolikogu aruannete eest wõib karistusi määrata, ajalehed peawad sarnasel korral, kui nende wastu kohtulik süüdistus on tõstetud, kautsjoni sissemaksma jne. Need on need „uuendused", mida Purishkewitsh ja tema mõtteosalised ajakirjandusele kaela saata tahawad.

Parempoolsete sepitsetud eelnõuul ei oleks wist mingit lootust „seaduseks" saada, kuid hädaoht tuleb teiselt poolt. Trükiasjadekommisjoni esimees rahwuslane Shulgin on 29. märtsil oktobristide, rahwuslaste ja parempoolsete asemikud Balashowi korterisse kutsunud ja neile sääl kokkuleppe-eelnõuu ette pannud. See eelnõu on pääjoontes järgmine: Ajalehe sisu eest on juridiliselt lehe wäljaandja wastutaw. Kohtu ees on aga kirjatüki autor wastutaw, kui see aga ilma nimeta on ilmunud, siis wäljaandja, kui aga wäljaandjat kätte ei saa, siis trükikoja omanik. Kui ajaleht ilmub, saadetakse kaks eksemplari kohalikusse trükiasjade walitsusesse. Trükiasjade inspektoril on õigus igalajal trükikotta ilmuda. Tal on õigus ajalehe numbrit arresti alla panna ja ühtlasi kaelakohtulikku süüdistust tõsta. Kui kohtupalat leiab, et ajalehe nummer ilma põhjuseta arresti alla on pandud, siis on wäljaandjal õigus kroonn käest kahjutasu nõuda.

Koosolek on need põhjusmõtted õigeks tunnistanud ja selle poolt olnud, et need kommisjonis wäljatöötawa eelnõuu aluseks wõetaks.

Parempoolsete eelnõuu oli rohkem naeruwääriline, kui hädaohtlik, Shulgini eelnõuu wõib aga tõsiselt hädaohtlikuks saada, sest et temaga, nagu juba nimetasime, oktobristid nõuus on.

Pääle selle on weel kommisjon otsuseks teinud kommisjonisse ära antud eelnõuusi trükkida ja oma liikmetele kätte saata. Kuni see aga sünnib, tuleb pühade waheaeg kätte. Wäga wõimalik aga, et walitsus seda waheaega oma kasuks tarwitab, oma eelnõuu wälja töötab ja kommisjonisse annab.

Rahwuslased ja walitsus.

Neil päiwil oli jällegi päälinnas „Slaawi lõunasõök", kus mitte ainult Kokowtsowi ja Sasonowi wastu, waid ka üleüldse õige sõjakaid könesi peetud. Kokowtsow on selle asja kohta kõrgemates ringkondades aru andnud, kus rahwuslaste erakond hädaohtlikuks tunnistatud ja Maklakowile ülesandeks tehtud asja uurima hakata. Kindral Skugarewski, „lõunasõökide" ninamees, on Peterburist määramata ajaks ära sõitnud. Kuulu järele wõetakse riigiwolinikud Sawenko, Brjantshannikow ja Nikanorow § 129 põhjal wastutusele.

Maklakow on ühe silmapaistwamawa „lõunasõökide" eestwõtja oma juurde kutsunud ja talle teatanud, et tulewikus sarnaseid terawaid walitsusewastaseid ülesastumisi mitte ei lubata.

Uus riigiwolikogu hoone.

Riigiwolikogu korraldluse-kommisjon on uue riigiwolikogu hoone ehitamise ühelhäälel soowitawaks tunnistanud. Tahetakse iseäralist kommisjoni asutada, mille liikmeteks 6 riigiwolinikku, 2 linna asemikku, 2 asemikku Kunstide Akademia ja 2 arhitektide seltsi poolt oleksid. Wiimased kuus kommisjoni liiget saawad 25 r. istumise päält tasu. Wõistluse toimepanemiseks kawatsetakse 50,000 r. määrata, kus juures kõik plaanid mitte hiljem kui 8 kuu pärast sissesaadetud peawad olema, nõnda et tulewa aasta kewadel ehitusega pääle wõiks alata. Koht ei ole weel kindlaks määratud, seni on kaks kohta kaalumise all: Troitski plats Peeter-Pauli kindluse wastu ja aed Moika ääres Aleksander III. museumi juures.

Eesti Põllutööametnikkude Seltsi koosolek.

25. märtsil peeti Ülewenemaalise Eesti Põllutööametnikkude Seltsi aastakoosolek Moskwa Eesti Seltsi ruumides ära. Koosolek kestis 1/212 kuni õhtu k. 7. Osa wõtsiwad 22 liiget. Juhatas hra Karp, protokolli kirjutas asjaajaja M. Prawonn.

Et Selts üks neist kolmest seltsist on, kes meeste warjupaika „Eesti Kodu" ülespidada aitab, siis kanti ka warjupaiga aruanne koosolekule ette. Sisse oli tulnud warjupaigast 831 rbl. 34 kop., wäljaläinud 1532 rbl. 42 kop., sellest 482 rbl. 16 kop. inwentari pääle. Nende käest, kes korterimaksu maksa ei jõua, otsustati wekssel wõtta ja mitte warjupaigast wälja heita. Warjupaiga seltsidе wahelise kommisjoni liikmeteks walditi hrad D. Kurg ja K. Klaos.

Otsustati liikmeid hädakorral aidata ja neile seltsist laenu anda. Te Ka.

Moskwa Eesti Seltsist.

Õhtul 25. märtsil Moskwa Eesti Seltsis etendati Rutoffi näidendit „Kiwi". Mängiti hästi paremini kui harilikult. Iseäranis hästi läbimõeldult mängis kaupmees Wahtrik, ka Robert Ots ja olid omast kohast tublid. Kokkumänguga wõis rahul olla. Te Ka.

Kikewi ülikoolist on 1050 üliõpilast maksude maksmata jätmise pärast wälja heidetud.

Soomemaalt.

Eestlased Soome karjapidamise kooli lõpetades.

Wihdi karjahoiu kooli lõpetajaid Liiwimaalt Helene Hendrikson (koht: esiti Uusimaa läänis, hilsemini kodumaale), Ottilie Reimann (Kikalas, Soomes), Martha Sander (kodumaale), Hans Pullissaar (Orimattilasse, Soome) ja Pauline Pedriks (Wuorilahtisse Soomes).

Tähelepandaw on see asjaolu, et lõpetajaist wähesed kodumaale tulewad, nagu „Uusi Suometarist" loeme.

Lugu on aga nähtawasti nii, et kooli lõpetajad esialgu Soomes weel tegelikku karjapidamist tahawad harjutada, enne kui kodumaale tagasi tulla. Ja see on mõistlik.

Kodumaalt.

Rõnguft. Suurem tulekahju oli 28. skp. Rõngu „Nüsiku" talus. Maha põlesiwad laudad, küün, kuhu päew warem kõik põhk wäljast sisse oli weetud, tall ja aidad ühes seesolewa wiljaga. Omaniku kahju on suur. Kustutamise juures kukkus omanik õnnetult katuse päält maha ja sai raskesti wigastada. Ch.

Mõisakülast. Marutõbised koerad. Siin ümbruses ollakse praegu marutõbiste koerte pärast hirmul. Kellegil M.-l jäi koer marutõppe haigeks ja hammustas 3 last ja ühte wanemat inimest. Hammustada saanud isikud on praegu Peterburis rawitsemisel. Et aga koer wabalt ümber jooksis ja alewiku teiste koertega kokku puutus, siis ei wõi ühegi koera üle julge olla. — t —

Helmu-Hummulist. Siin on ühispiimatalitus elule tõusnud. 24. skp. oli awamise koosolek, millest keskmiselt osa wõeti. Liikmeks astusid 20 karjapidajat. Et suuremate kulude eest hoida, otsustati esialgul käitsi töötaw meierei awada.

Pärnu-Jaagupist. Põllutööliste puudus annab ennast aast aastalt ikka enam tunda, kuigi tööliste ja teenijate palgad endisest poole ja ka üle sellegi tõusnud on, ei ole palgalisi naljalt kusagilt saada. Õnnelikumateks wõiks neid talupidajaid nimetada, kellel oma lapsed tööpereks on. Ka kohalikudes mõisates on praegu weel moonameeste kohtasid tühjasid. — lane.

Pärnumaalt. Sõkulmad mõjus wiimasel ajal taliwiljaoraste ja ristikhei taimede pääle halwaste, kuna need maa pin üles kergitades taimede juured katki kisuw Abinõuna selle wastu tarwitatakse põldr rullimist, mis seks korraks taimede juured jä maa külge litsub. Siiski rikuwad öö külm palju taimi ära.

Torist. Suiku on ettewõtlikuma peremeeste poolt ühispiimatalitu asutatud, mis aprilli kuul tööle hakkab. Piim talituse riistad ja masinad muretses Uru tal omanik hra Erm käesolewal nädalal Walga Enne wiidi Suiguft piima naabruse ühispiim talitustesse ehk töötati kodusel wiisil ümber. — er.

Kullamaalt. — Kohalik Põll meeste Selts ostis mõõdalõikinud sügi Doni põllupanga käest 13 dessatini maa Ostetud maa on kiriku ligidуses, suure maan ja jõe ääres, seega wäga sündsa koha pä Sinna tahab Selts tulewikus omale m a ehitada, katsepõldusid sisse seada eeskujulikku aeda asutada. Nõnda saab selts elu tulewikus sinna koguneme. —

Sellest maast kawatseb Selts tee ä mõõda ehituse kruntisid wakamaa wiisi p aja pääle (kuni 50-ne aastani) rendile an Wakamaa hind on 5—15 rublani. — Hakat on juba tehtud ja soowijatele wiis (5) ehit krunti wälja mõõdetud ja kätte antud.

Augusti-kuu keskpäewadel saab Kullam ja Märjamaa Põllumeeste Seltside ühendat jõul üleüldine näitus ära peetud.

Baltiskist. Uus õpetaja. paar aastat oli Baltiski linn ilma õpetaja Endine õpetaja läks ära ja uut ei leitud a mele. Nüüd wiimaks on ometi üks õpeto waimis Baltiski õpetajaks hakkama: Liiba eragümnasiumi senine direktor Hörschelmann. Kooli pooleaasta lõpu järele tah õp. Hörschelmann uuele kohale mnna.

Eesti Rahwa Museumi üleüldi toetajate ja tegewliikmete koosol

I.

algas eila 3/412 „Wanemuise" wäikses saal kuhu ligi 80 inimest kokku oli tulnud.

Museumi esimees O. Kallas awab koo oleku, külalisi, iseäranis põllutöö-kursuslasi, k mitmelt poolt maalt pärit, koosolekule ilmum eest tänades. Siis tuletab ta meelde kurn surma läbi lahkunud seltsi liiget Wol Kuusner'i, kelle lühikese eluloo K. Hindrey etie loeb. Kadunut austab koosol püstitõusmisega.

Juhatajaks walitakse O. Kallas, protoko kirjutajaks E. Eisenschmidt. Juhataja kann läinud aasta Museumi üleüldise tegewuse ü waate ette, kus tähendatakse, et läinud aast Museum õige häädе tagajärgedega on töötanu Museumi tegewus, mis ennast weel paari aas eest selles awaldas, et mõne paari ainel wanawara korjajaid wälja wõis saata, on n wõrd laienenud, et läinud aastal juba üle korjaja Museumi poolt wälja saadeti. Pää selle on mitmel pool kohalikka tegelasi ja se siiski töötanud. Niisugune tegewuse kaswami on selle läbi wõimalikuks saanud, et minew aastal sissetulekud kingitustest, lillepä wadest ja pidudest wõrdlemisi suured on olnu ligi 4000 rbl. Sellepärast on korjamise pää ka õige rahkesti wõimalik olnud wälja anda ligi 2400 rbl. Töö tagajärg on üle 500 uuenumbri, nii et kogu arw üle 10,00 nri ulatab: nendest on nimekirja seni ligi 700 kirjutatud, kuna teised kogud weel korraldam on. Ka asjaliste kingituste poolest läinud aasta kaunis rikas. Nii on p. J. Habicht Peterburist tähtsaid dokumente ja kunstmaalija Hoffmann pildi „Tulekahj kinkinud.

Hra Pajose poolt on kogu maa seest tud hõbe asju tulnud, 14. aastasajast. Ro matute poolest on Museumi kogu hääd l saanud tsensorite arhiwide läbi. Pääle se on hulk häid päewapilta juurde tulnud (j Bulla Saaremaa pildid, Dr. A. Ban, Saa maa ja Setu, fot. J. Kristin j. t.)

Läinud aastal on katsutud enk wiisi Museumi mõtet õhuta ja tema tegewust tutwaks teha. Sell on Museumi wäljaandena Museum tegewuse ülewaadet 1911. a. kol 10.000 eks. trükitud ja laotati seda hinna wälja Narwa laulupidul, Tartu, Tallinna Wiljandi näitustel ja mõnesugustel pidud Pääle selle trükiti Kr. Raua kõne: Ee muinastööst ära ja müüdi Museumi po Uute wäljaannetena on ilmumas J. De mani tõlge: Kodukoha tundmaõpimise korraldamine Soomes K. Menningi kõne Museum ja pra tiline elu.

Käsitöölistele!

Nagu selle lehe lugejad kuulutusest ju teawad, paneb Tartu Eesti Käsitööliste Ü tamise Selts Eesti Põllumeeste Seltsi näitu ruumides Wiljandi uulitsas käsitöö- ja töö tuse-näituse 4., 5. ja 6. mail s. a. toim Paljudele Tartu käsitöölistele ja tööstuse ü dele on näituse korraldajate poolt sellekohas üleskutsed kätte saadetud, et nad näitusest o töödega osa wõtaksiwad. Mitmed tööstu äripidajad on niiüd seletanud, et nemad lühikese aja sees midagi iseäralist näituse-wäärilist walmis teha ei jõua kahtlewad selle juures, kas oma tööside näi sele wiia wõi mitte.

Nähtawasti saawad meie käsitöölised n tuse mõtteст ja otstarbest wõõriti aru. Näit pannakse sellel mõttel toime, et tööde tarwi jad sääl näha wõiksiwad, missugust t üks ehk teine töökoda walmistada wõib missuguse hinnaga töö tarwita neid tööside üheст ehk teiseст töökojast osta w wad. Tehtakse näitusele toodawad asjad i äralise hoolega, mis waheст kaks kolm korda rohkem maksma tulewad, kui h riilisel wiisil walmistatud, siis ei näitusele toodud asjad mitte töökodade s duste õigeд esitajad.

Palume auustatud käsitöölisi ja tööstu ettewõtjaid neid tähendusi silmas pidada

sellepäraſt mitte näituſelt oma töödega ära jääda. —

Lõpuks teatame weel, et nüüd Kaubanduſe ja Tööſtuſe ministeriumiſt näituſe pidamiſeks luba kätte on jõudnud. Lubaga ühes on ministerium teatanud, et ſäält poolt auuhindasid ja toetusraha näituſe jaoks rohkem antakſe kui endiſtel aastatel. Ka mitmed ſeltſid ja rahaaſutuſed on auuhindade ja raḫaliſe abiga näituſt toetada lubanud, nõnda et näitus tänawu suurem ja hästi täielikum wõib ſaada ja et ka auuhindaſid ja rahaliſt tasu rohkem wälja anda on.

Loodame, et Eesti neiud ja noorikud oma näpu- ja kudumiſe-töödega, meesterahwas oma igaſuguſe käſi- ja wabrikutööga näituſeſt osa wõtawad ja ſellega üles näitawad, mis Eesti waim ja käed luua wõiwad.

Näituſe kommisjon.

Tartu teated.

Tartus, 1. aprillil 1913.

Ülikoolist.

Wiſtiſt ammu ei ole meie ülikooli kantſeleis enam ſarnaſt tegewuſt nähtud, kui nüüd. Eila, pühapäewal töötati asjaajamiſe-kantſeleis täieliſe ametnikkude arwuga wara hommikuſt kuni lõuneni, kuna wiimaſtel äripäewadel tegewus kuni hiliſe õhtuni kestis. Põhjuſt ſelleks annab rutuline Peterburi ſõjawäe arſtiteaduſe-akademiaſt wäljaheidetud üliõpilaſte wastuwõtmine. Kuulu järel on tähendatud üliõpilaſteſt juba ligi 200 wastu wõetud ja loota on, et wastuwõtmine weel aprilli-kuu eſimeſtel päewadel edaſi kestab. Et arſtiteaduſkonnas üliõpilaſte arw täis ſaab, ſiis aſuwad mõned juurdetulijateſt ka teiſteſſe teaduſkondadeſſe ſeni, kui arſtiteaduſkonnas kohti wabaks ſaab. Uute üliõpilaſte wastuwõtmiſeſt on ka neil juutidel kaſu, kes nüüd üliõpilaſte arwu kaswamiſega ja juudiuſuliſte wastuwõtmiſe normi tõusmiſega ſiſſeaſtumiſe luba omandawad, mille pääle nad kaua on pidanud ootama.

— 1. jaan. ſ. a. kuni ſiiamaani on kohaliku ülikooli õiguſeteaduſkonnas 59 üliõpilaſt, nende ſeas ka üks naeſterahwas, lõpetanud, kelleſt ſuurem oſa Tartu ülikooli juures 22. ſkp. alates riigi eksami tahab teha. Rohkem weel tuleb lõpueksamile nende hulgaſt, kes minewa aasta lõpul ſelle teaduſkonna lõpetaſid.

— Haridusliſe otstarbega wäljamaale tahawad, järgmiſed ülikooli õpejõud eelſeiswal ſuwel reiſida: arſtiteaduſkonna otſuſe põhjal profeſſorid D. M. Lawrow ja A. J. Jarotſki, eradotſent J. J. Shirokogorow ja polikliiniku ülearwuline aſſiſtent A. A. Dmitrijew; õiguſteaduſkonna otſuſe pääle profeſſorid P. P. Puſtoroslew, W. v. Seeler, M. J. Krasnoſhen ja F. W. Taranowſki.

Eraülikoolist.

Käesolewal aastal ſaab ſelleſt 5 aastat täis, kui eraülikool awati. Et arſtiteaduſkonnas kurſus 5 aastat kestab, ſiis on ſellega need õpilaſed, kes eſimeſel aastal eraülikooli astuſid, nüüd wiimaſel kurſuſel. Ligi 100 wiimaſe kurſuſe õpilaſt, kes kõik ſellekohaſed eksamid on ära teinud, on nüüd kooli ülemuſele riigieksamitele minemiſeks ſoowi awaldanud. Eſimeſel aastal tuleb riigieksamite tegijatel teiſe ülikooli ehk mõne ſellekohaſe kommisjoni juures eksami teha. Järgmiſtel aastatel on aga lootuſt riigieksamid eraülikooli juures ära ḑidada.

Prl. Maggie Gripenberg E. R. Muſeumi pidul.

Kõige huwitawamaks jündmuſeks E. R. Muſeumi lauaõhtuſel pidul „Wanemuiſes“ oli baroneſs Maggie Gripenbergi kunſttants. Piburahwas, kellele ſeeſugune tants suuremalt jaolt uudiſeks oli, näis ſelle alguſt põnewuſega ootawat. Näitelawale ilmus kerges heljuwas ülikonnas paljaſjalu neiu, kes klawerimuuſika ſaatel hakkas tantſima. Nagu ſelle tantſu põhjusmõte nõuab, püüdis kunſtnik muuſikat, ſelle wiiſi, ſelle takti, kogu ſelle elewuſt oma kehaliigutuſte ja näoilme ehk miimika abil kehaſtada: pikaliſte nootide juures olid ka liigutuſed aeglaſed ja roiduwad, tugewatele fortc-kohtadele wastaſid südikad käeliigutuſed ja ſeiſakud, kuna nobedaid heliſid wälebate, tipeldawate ſammudega kujutati. Pääle ſelle oli iga tantſu jaoks ſellekohane iſe ülikond. Piburahwale näis ſeeſugune tantſimiſewiis eſialgu iſeäralik ja wõõras olewat, kuid warsti hakkas huwitus ja aruſaamine nende paenduwate, heljuwate, kujukate ja rühmiliſte liigutuſte ja ſeiſakute kohta järjeſt kaswama ja iga järgnewat tantſu pandi ühtelugu ſuurenewa imetluſega tähele, mis end iga numbri järele mürſewas kiidukajas awaldas. Kõige enam meeldiſid Sibeliuſe „Muſette,“ mida pidi korratama, ja Rachmaninowi „Preelude,“ ainus nummer, kus traagiliſt muuſikat kujundati. Prl. Gripenbergi tantſus tuli nähtawale ja meeldis iſeäranis ta liigutuſte kergus ja ilu ehk graatſia ja ſee peen rütmuſetunne, mis ſuurt aruſaamiſt ja kujutatawa muuſikapala hing ſſe tungimiſt awaldas. Kõige ſelgemini tundſime ſeda juſt Rachmaninowi „Prelude“ tonſus. Hingeline puhtus ja karskus hoowas ſelleſt wälja. Ainult oleks enam mitmekeſiſuſt ja erilaadſuſt muuſikatükkide wäljawalitus ſoowinud. Lõpus olid piduliſte waimuſtuſeawaldused nii ſuured, et tantſijanna ühe liſanumbri pidi eſitama. Tantſijannale annetati kolm lillekimpu.

Piduliſi oli haruldaſelt palju, platſid olid pea wiimſeni müüdud, pääle ſelle ka peaaegu kõik kontramargid. Puhaſt kaſu loodetakſe 400 rubla.

Niiſuguſed üliõpilaſte ühiſuſte korraldaſel toimepandud pidud näiwad meie piburahwale, iſeäranis nooremale, suureks tõmbejõuks olewat ſaanud, ja ſellepäraſt ſoowime ſelleſt ka edaspidi E. R. Muſeumile kaſu.

Arwuſtus muuſikaliſe eeskawa kohta ilmub eraldi. P+A.

Teater.

Eila õhtu korrati „Wanemuiſe“ teatris W. Somerſet Maughami luſtmängu „Mrs. Dot.“ Tüki ettekanne jättis päältwaatajates õige lõbuſa meeleolu järel. Publikumi oli wähe, mis küll laupäewa-õhtuſe muſeumipidu arweſſe tuleb panna.

Lõuna-Wenemaa ja Krimmi looduſe ja taimekaswu üle

köneles eila õhtu prof. N. Kuſnetſow poiſſlaſte-gümnaſiumi kõne-õhtul. Lõuna-Wenemaa rohtlaaned olid ſiis, kui Põhja-Wenemaal jää ajajärk oli merepõhjaks ja ſellepäraſt lähewad need rohtlaaned nilhästi taimekaswu kui ka loomariigi poolest Põhja-Wenemaaſt täieſti lahku. Endine roht-laante taime- ja loomariik on nüüd juba ſuuremalt oſalt ära kadunud. Inimene on rohtlaande walitſejaks ſaanud ja nad tarwituſele wõtnud. Sellepäraſt on ka rohtlaande endine taime ja loomariik ſuuremalt oſalt juba ära häwinenud. Ainult üksikud, inimeſeſt puutumata jäänud kohad annawad endiſeſt rohtlaane looduſeſt tunnistuſt. Tauria kubermangus on keegi Falz-Fein enaſele ſuure tüki rohtlaand oſtnud, mille ta puutumata alles hoiab.

Krimm poolſaare loodus tuletab oma mitmekeſiduſe poolest Kaukaſuſt meelde. Siin näeme neidſamu taimi ja loomi, mida ka ſääl. Krimmi poolſaar on oma taimekaswu poolest palju rikkam kui Lõuna-Wenemaa rohtlaaned on. Et aga rohtlaande ja Kaukaſuſe taimeriik üksteiſega wäga ſarnane on, ſiis on mitmed teaduſemehed ſellele otſuſele tulnud, et Lõuna-Wenemaa rohtlaane taimeriik on Kaukaſuſeſt pärit.

Kõne oli õpilaſtele ajakohane, ſeſt käesolewal ſuwel kawatſewad mitmed wanemate klaſſide õpilaſed Lõuna-Wenemaale ja Krimmi ringreiſile minna.

Wallakirjutajate wastastikku abiandmiſe ſeltſi aastakoosolek

peeti laupäewal „Wanemuiſes“ ära.

Kirjeldus ei ſaa ruumipuuduſel täna ilmuda.

Awaliku rahwaraamatukogu luba

on Liiwimaa kuberneri käeſt aſutajatele kätte jõudnud. Sellekohane teadaandmine on ſeltſi eeſtſeiſuſele kätte ſaadetud.

Tartu wangimaja ülema kohuſte täitjaks

on ajutiſelt wangimaja ülema abi Wuhka nimetatud, alampolkownik Külpe aſemele, kes Liiwi kubermangu nr. 1 wangimaja ülema kohuſte täitjaks on määratud.

Nimetus.

Tartu linnapolitſei ametnikkudeks on Arthur Säälits ja Karl Leppik Liiwimaa kuberneri poolt kinnitatud.

Eneſekihwitamine

Läinud nädalal toodi Erne uul. wanadlane naeſterahwas, doktori leſt Anna Marie Ungern-Sternberg haiglaſena kohalikku haigemajaſſe. Et A. U.-S. morſtumi tarwitaja oli, ſiis arwati, et ta teda mürki liig rohkelt ſiſſe on wõtnud ja ſiis haigeks jäänud. Haige ſurt warsti, ſurnukeha wiidi lähtildikamiſeks anatomikumi, kus ſurma põhjus lõpulikult kindlaks tehtakſe. Olgu juurde tähendatud, et A. A.-S. pääle mehe ſurma rohkeſti alkoholi tarwitama hakkas ja wiimaſel ajal täieſti langenud oli.

Sündinud lapſe ſurnukeha

on kriminal-politſei nende päewade ſees Aleksandri uul. nr. 73 kuurist, kuhu ſee maa ſiſſe olnud maetud, kätte ſaanud. Aſja kohta tehti protokoll.

Wargus.

Keegi naeſterahwas Põder oli Aida ja Marja uul. kuldſõrmuſeid ja raha näpanud. P. wõeti kriminal-politſei poolt kinni. Läbotſimiſel ſaadi wiimaks P. ſuuſt ſõrmuſed kätte, mida ta tükk aega ſääl oli hoidnud. 10 rbl. kuld raha oli ta alla neelanud.

Bergmanni Abirahale on lahkeſti annetanud:

Narwaſt H. Wäljamäe 1 r. 20 k.,
Peterburiſt M. Oſtrow 50 rbl.
Walgaſt P. Einer 3 r.,
Tſarskoje-Selos M. Kaſt 5 r.
Tallinnas A. Palwadre 1 r.

Eeſti Nooreſoo Kaſw. Selts 10 r., Tartu Laenu-Ühiſus 400 r., Tartu Waſtaſt. Kredit ühiſus 300 r., Põlwaſt Rudolf Bergmann 20 r.

Toimetuſele tulnud kirjad.

(Toimetus awaldab ſelles oſas talle ſaadetud kirjaſid, milles enam-wähem üleüldiſe tähtſuſega aineid käſitatakſe, ilma et ta nendes awaldatud mõtete ja waadete eeſt wastutuſt oma pääle wõtaks).

Eesti Rahwale!

Hiljuti profeſſor J. R. Aspelin'i 70 aasta ſünnipäewa mälestuſeks ilmunud albumis nättaſin ma ühes kirjutuſes, et mõned warreauguga kiwikirweſte tüüpſed on tulnud Eeſtimaa kaudu. Soomemaale. Kiwiajalt pärit olewad warreauguga kiwikirwed on oma kuju Doonau maadel laialt lagunenud waſtkirweſteſt ſaanud ja need on ſiis üleüldiſelt Põhja maadel tarwituſele wõetud.

Edaspidiſte uurimiſte jaoks oleks allakirjutajale wäga tähtis teateid ſaada iga üheſt warreauguga kiwikirweſt, mis millalgi on leitud Eeſti, Liiwi- ehk Kuramaal. Hiljuti ſain ſiin ühe eeſtlaſega tuttawaks, kes ütles, et tema kodu külas on niiſugune kirwes leitud ja et ſee arwatawaſti weel leidjal alles on. Selleſt ſelgub et nimetatud kirweid weel paljudelgi inimeſtel wõib leiduda, ilma et need millalgi wõikſid teaduſliſe uurimiſe alla tulla. Et meile iga niiſugune muinasmälestus wäga tähtis on, ſiis oleks kõige pääle tarwis teateid koguda, kus neid kirweid on leitud ja kelle käes nad nüüd on. Selle järele tehtakſe kas joonistuſte kaudu ehk oſtekoheſe uurimiſe teel leitud kirweſte laad kindlaks. Neid kirweid on nimelt mitukümmeud eritüüpſt, kuid igal tüüpſel on oma kindel kuju ja teatud laad, mis neid teiſteſt eraldab. Kokkutulnud teadeteſt jõutakſe ſelgusele, kus miſki kirwe tüüpus on leitud ja kuſt ſaadik mingiſugune eritüüpus laialt lagunenud.

Selleks palun mulle kirja teel ilmutada, kellel nimetud warreauguga kirweid on ja ka ſelgeſti ära tähendada, kui täielikult ainult wõimalik, kus neid on leitud (mis nimeliſeſt põlluſt, mtiduſt, ſooſt, kuſt tüllaſt ja kiheikonnaſt, kui ſügawalt maa ſeeſt.

Iga üks, kes teateid ſaadab, teeb wäga palju asja ja ühtlaſi teaduſe kaſuks. Ma tahan ka teate ſaatja waewa mingiſuguſe minu kirjutatud raamatuga mutnasteaduſe wõi ajaloo alalt taſuda. Teated muudeſt tiwiaja leidusteſt, nagu kiwikirweſteſt, pettiteſt, mida wanarahwas „pikſenooliteks“ kutſub, luuſt sõjariiſtuſt, ſawiriſtade tükkideſt jne., wõtan tänuga wastu.

Julgen alandlikult ſelle palwe tähelepanemiſt loota!

Kaarle Soikkeli, fil. magiſter.

Rahwuſliſe Muſeumi aſſiſtent Helſingis.

Aadreſs: Suomi, Helſinki, Kanſallismuſeo.

Täh. Palutakſe ka teiſi ajalehti ära trükkida

Kirjawastused.

K. P. R—us. Need, kellel seaduſlikult õigus on rahwakooliõpetajaks olla ja kes enne uue sõjawäeteenistuse seaduse maksma-hakkamist juba kooliõpetaja ametit peawad, arwatakse, kui nad nõutawa arwu aastaid kooliõpetajaks on olnud, wana seaduse põhjal tagawarawäkke, ilma et neid tegewasse teenistusesse kutseteks.

Vox K—s. Palume kaastööd. Walige enesele teine warjunimi.

Toimetuſele laadetud kirjandus.

Nuustaku Eesti Laenu ja Hoiu-ühisuse Aruanne 1912. a. kohta. K. Sööt'i trükk Tartus, 7 lk.

I. Aruanne Mustwe Wastaſikune Kredit-ühiſus 1912. 7 lk Trükkija ??

Kusta Toom — Otsijad, Ploompuu kirjastus, Tallinnas 1913. M. Schifferi trükk. 245 lkk. Hind 1 rbl.

Heino Anto — Mere pojad, neljajärguline näidend wiies pildis, J. Ploompuu kirjastus, Tallinnas 1913. M. Tamwerk'i trükk, Haapsalus, 148 lkk. Hind 1 rbl.

G. E Luiga — Wägiwalla maad, J. Ploompuu kirjastus, A. Pert'i trükk Tallinnas, 1912. 242 lkt. Hind 1 rbl.

Rahwa laulukoorid. — Teine wihk. Segakoor. J. Ploompuu raamatukpl. kirjastus. M. Schifferi trükk, 64 lkt. Hind 35 kop.

Uuemad teated.

Liiwimaa kuberneri poolt

on järgmine teadaandmine awaldatud: Saadud teadete järele tahetakſe Riias ja mujal uulitſa-meeleawalbuſi toime panna.

27. jaan. 1911. a. wälja antud ſunduſliſte määruſte § 9 põhjal, mis kangema walwuſekorra ſeaduſe punkt 1 § 15 järele maksma on pandud, keelatakſe igaſugu koosolekud ära, mis nõupidamiſeks riigikorra ja ſeltſkondliſe rahu wastu kokku on kutſutud, niiſama ka kõik uulitſa-meeleawalduſed.

Sunduſliſte määruſte p. 10 põhjal tuleb politſeiametnikkude nõudmiſi, rahwa kokkukogumiſe ärahoidmiſeks uulitſatel ja awalikkudes kohtades, wiibimata täita.

Sellepäraſt kinnitan ma Liiwi kubermangu elanikkudele, et meeleawalduſte ärahoidmiſeks, miſſuguſe iſeloomuga nad ka oleks, kõige töſiſemad abinõud tarwituſele wõetakſe. Ühtlaſi kutſun elanikka üles, wiibimata politſei poolt ſarnaſel korral awaldatud nõudmiſi täitma.

Riias, 30. märtſil 1913.

Liiwimaa kuberner: Swegintſow.
Kantſelei juhataja: Iljinſki.

Ew. Luteriuſu kirikuſeadus riigiwolikogu uſuaſjade täiskommiſjonis.

„Roſſija“ teatab, et riigiwolikogu uſuaſjade kommiſjon Baltimaa Luteriuſu kirikuſeaduſe uuenduſe-eelnõu, mille wastuwõtmiſeſt alakommiſjonis meie juba pikemalt kirjutaſime, harutama on hakanud.

Politſeiametnikkude ettewalmiſtamiſe aſjus

on Liiwimaa kubermangulehes kuberneri eeskiri ilmunud, milles teatatakſe, et kordnikkude tarwiliſeks ettewalmiſtamiſeks Riias ſellekohane kool aſutatakſe.

Politſeikooli õpilasteks ſaadetakſe kõige päält igaſt maakonnaſt 2 hobuſe-ſtraſhnikut ja 1 urjadnik hobuſtega ja täieliſe mundriga. Kooli läbitegemine on kõigile kordnikkudele ſunduſlik ja need ſaadetakſe maakonna-ülema waliku järele ſinna nii pea kui wabaid kohti olemas. Straſhnikuteſt ſaadetakſe kooli pääasjalikult nende hulgaſt, kes ſelleks ſoowi on awaldanud. Kooli kurſus kestab 6 kuud. Kooli lõpetajad loetakſe kordniku ameti kandidatideks, keda kohtade wabanemiſel kohe ametiſſe määratakſe. Straſhnikud, kes eksami ära ei ole jõudnud teha, ſaadetakſe maakondadeſſe tagaſi, ilma et et neil õigust oleks kordnikuks hakata.

Päraſt ſeda, kui koolist eſimeſed lõpetajad wälja tulnud, lubatakſe ainult nende hulgaſt wabaile kohtadele kordnikka määrata.

Politſeikooli ſaadetud alamatel politſeiametnikkudel jääb nende palk muutmata edaſi. Niiſama on raudteeſõit ühes hobuſtega ja bagaſhiga kroonu kanda. Õpilaſtele antakſe pääle prii korteri ja talli ühes kütte ja walgustuſega weel 18 kop. päewas ſõgiraha.

Kooliõpetuſe üleüldiſeks juhataja ks ja järelwalwajaks on abikuberner.

Uus ajaleht.

Kihelkonna häälekandjat tahawad Audru kihelkonna kooliõpetajad kiriku õpetaja A. Oebiuſega eeſotſas lähemal ajal wäljaandma hakata. Mõte tärkas juba mullu, eſimene nummer uueſt leheſt kirjutati jõuluks trükiwalmis, ei ſaadud ſeda aga ſellepäraſt trükkida, et tarwiline luba puudus. Nüüd on õpetaja A. Oebius kubernerilt luba kätte ſaanud ja lehe eſimeſt nummert tahetakſe proowiks eelolewateks pühadeks wälja anda. Eſiotſa ilmuks leht korra kuus, pärast ehk ka ſagedamini, kui tarwiduſt ſelle järele on. Pääle kohaliku kihelkonna sõnumite mõtleb kohalik leht ka ſeltſide ja ühiſuſte häälekandja olla. Wiimaſte poolt on lehele ka toetuſt lubatud, kui ta omaga wälja ei peaks tulema. Lehe nimeks on „Koduſed hääled.“

H. R.

Liiwimaa Wene haridusſeltſ

awab Wolmaris oſakonna. Walgas awati tähendatud ſeltſi oſakond 25. mürtſil ſ. a.

Romanowi wald.

Wäätſa wallas Paide maakonnas on otſuſeks tehtud, paluda, et walda Romanowi wallaks nimetada lubataks.

Wene maamõõtjate ſeltſi oſakond Tallinna.

Wene maamõõtjate ſelts Moſkwas on otſuſeks teinud Tallinnas oſakonda awada. Tallinnamaa oſakonna wolinikuks on kuni juhataja ja eeſtſeiſuſe walimiſeni ſeltſi liige A. Toom nimetatud.

Karistuſeſalkade järelkaja.

Tähtis ſenati ſeletus. Karistuſeſalkade tegewuſe ajal ilmus ühe ſalga ülem Sarubajew Haimre wallawanema Weldmanni juurde ja nõudis, et ſee lõhutud telefoni-apparadid walla kulul üles laſeks ſeada. Oma nõudmiſt kinnitas Sarubajew wallawanemat ſurmaga ähwardades. Hirmunud talitaja tegi, mida tait nõuti, laskis apparadid ära parandada ja maksis ſelle töö eeſt kellegile Braunile wallakaasſaſt 200 rbl., ilma et wäljaminekut kohta täiskogu luba oleks nõutanud. Selle pääle andis Haimre walla uſaldusmees adw. Poska (noorem) endiſe wallawanema Weldmanni wastu 200 rbl. nõudmiſe talurahwaasjade kommiſſarile. Kommiſſar lükkas nõudmiſe ſellepäraſt tagaſi, et Weldmann ſurmahirmul ſunnitud olt raha wälja maksma. Ka Braun andis nüüd nõudmiſe ringkonnakohtuſſe walla wastu 710 rbl. ſuuruſes ſummas. Walla uſaldusmees ſeletas, et Braun wallawalitſuſega läbirääkimiſi pole pidanud. Weldmann palganud teda kellegi kaſataohwitſeri ähwarduſel. Ringkonnakohus lükkas Brauni nõudmiſe tagaſi ja kohuſtas teda wallawalitſuſe kaſuks 50 rbl. 53 kop. kohtukuluſid maksma.

Et kommiſſar walla nõudmiſe tagaſi lükkas, andis adw. Poska nõudmiſe Brauni pärijate wastu (Braun oli wahepääl ära ſurnud) 4. jaoskonna rahukohtunikule ära. Brauni pärijate uſaldusmees adw. B. Limberg ſeletas, et Braun oma töö on teinud. Weldmann oleks temale terwe ſumma wälja maksnud, kuid walla kaſſas pole rohkem raha olnud. Rahukohtunik lükkas nõudmiſe tagaſi ja kohuſtas Haimre walda Brauni pärijate kaſuks 15 rbl. kohtukuluſid maksma. Ka Tallinna-Haapſalu rahukogu tegi niiſamaſuguſe otſuſe, kohuſtas wallawalitſuſt weel Brauni pärijate kaſuks 10 rbl. kohtukuluſid kandma. Aſi läks walla edaſikaebtuſel ſenatiſſe ja nüüd ſeletas ſenat: Wald wõib nõudmiſe enbiſe wallawanema wastu ſiſſe anda; et aga wallawanem raha karistuſeſalga ülema käſul ja fundimiſel wälja on maksnud, ſiis tulebnõudmine karistuſeſalga ülema Sarubajewi wastu ſiſſe anda. „Pwl.“

Lubaſaamiſed.

Luba on antud: Heinrich Jaani p. Awikſonile — trükikoja aſutamiſeks Wiljandis Lossi uul.; Ado Ritſo p. Kulkinile — raamatukaupluſe aſutamiſeks Karkſi-Nuia alewis; Jaan Peebi p. Ratafele — 7 hobuſe jõuliſe naftamootori üleſseadmiſeks Wäſſa t. Wiljandimaal ja Jaan Joh. p. Jürgenſteinile — ſaewesti aſutamiſeks Awinurme w. Tartumaal.

Karskuſetööſt.

Karskuſeliikumine Jaapanis.

Kaugel Idas, „tõuſewa päikeſe maal“ on karskuſeliikumine koguni wõimakaks minemas. Küſitakſe, kuidas on ſee wõimalik? On ju Jaapani rahwas üleüldſe karske, mis tarwis ſiis weel karskuſetöö?

Jaapani rahwas ongi wist üks karskemateſt kogu maailmas, kuid ſäälgi tarwitatakſe alkoholi jookiſid. Jaapanlaſte rahwusline jook ſaeki ſiſaldab 2—50 % alkoholi; pääle ſelle tarwitatakſe muidki wägijookiſid. Olu on näituſeks juba paartuhat aastat tuntud. Wiimaſtel aastatel on muu kulturaga ühes ka Europa ja Amerika joogikombed Jaapaniſſe hakanud tungima.

Karskuſeliikumine on Jaapaniſſe inglaſte kaudu toodud. See on pääasjalikult kriſtlaſte juures aſet leidnud.

1875. a. aſutati „Jaapani rahwusline liit alkoholismuſe wastu wõitlemiſeks“. Sel on praegu 90 kohalikku oſakonda ühtekokku 10 tuhande liikmega. Kümme aastat hiljemalt aſutati naeſte karskuſe erikorraldus, mille liikmete arw praegu 3000 on. Selle oſakondadeſt töötawad 72 Jaapanis ja 5 wäljamaal. Ka laſte karskuſetöö on käimas.

Pääle ſelle on weel terwe hulk täiskarſtlaſi, kes ühegi korraldusesſe ei kuulu. Eri uſutunnistuſte miſjonärid on näit. karskuſe hääks mõndagi korda ſaatnud; iſeäranis on pääſtiſe jõjawägi ſelles ſihis tegew olnud. Tuleb ka meeles pidada, et buddhismus oma tunnistajatelt tälskarskuſt nõuab, ehk küll tihti nende nõudmiſte tähelepanematajätmiſe üle kaewatakſe.

Seaduſeandliſelgi teel on Jaapanis alkoholi wastu wõitlema hakatud. Waimuſtatud karskuſemees Sho Nemoto on riigipäewale ettepaneku teinud, et noortſugu ſeaduſeandliſel teel alkoholi wastu kaitſetaks.

Kogu Jaapani karskuſeliikumine kinnitab weel wana tõeaſja, et karskuſeliikumine, mis ju muud ei olegi, kui rahwa organismuſe eneſepuhaſtus häwitawaiſt mürkideſt, igal pool tõuſeb, kus rahwal elutungi, tahtmiſt elada on. Selle tahtmiſe ſüdikuſeſt oleneb ka karskuſeliikumiſe wõimupäraſus, mida teatawa õigusega rahwaſte elujõu, elada tahtmiſe tungi näitajaks wõib pidada. „Kylwäjäſt“.

Telegrammid.

Peterburi telegrafi-talituſelt.

Saksa maksu-ettepanekud.

Berlinis, 30. märtſil. — Riigipäew andis maksude ettepaneku, mis wäe ſuurendamiſe kulude tasumiſeks lähewad, kolmepäewaſte waieluſte järel eelarwe-kommiſjoni kätte. Enne waieluſte lõppu awaldas riigikantsler rõõmu, et riigipäew ettepaneku põhjuſjoontega nõuus on ja hoiatas erakondaſid otſekoheſte riigimakſude (nagu riigiomanduſe wõi riigipärandiſe maksmapanemine riigi r jele wõiwat wiia. Eda hapakkumiſi ka iniimeſte ühekordſit maksu maksm ütles, ſee näitawat, et t tooma walmis olla.

Kölnis, 30. mär teatab: Saksa kapi ſuurel wiiſil Helwet kanud, et ühekordſe wäe baks jääda.

Külmad

Berlinis, 30. külm on puu õitele tern teinud ja wiljakaswu ki

Cumberlandi hertſog minema. Keisripaar ſa

Prantſus

Pariſis, 30. nia kuningat oob Poincaré ſõidab Inglifeluningale wõõrſil ſuſemaald ſõitmiſe edaſp

Pariſis, 31. mälestuſt käidi auuſtam wäliſte aſjade minister

Hiſpa

Madridis, 31. ningas wäewaatuſelt tag panga lähedal kolme pa gas ei ole wiga ſ wõeti kinni.

Paawſti

Roomas, 30. m uuesti haigeks. Temal gamiſetorude põletik pal

Roomas, 31. mä arſt Amici ſaatis õ pa wal mööda. Hommikul kult läbi. Tema õed o

Roomas, 31. mä wis on halwemaks on üle 38 kraadi. Kar tuleb.

(Paawſt põdewat p neerude haiguſt ja were olla ta ſüda wäga nõrk akſe, et ta enam kaua e

t

Wiimaſed te

Bukarestis, 1. apr gus laidab wanameelne ſelle pärast, et ta ſaadi harutamiſeks nii wähe o miſeſt politikast kõneldes luba, et walitſus meiega ſus ütles meile, et Euro tuulma. Tagajärjeks on mine, mis niiſama palju mõõgaga tegewuſeta ſeis eelarwe wastu. Waba nimetab eelarwet liig määratu ametnikkude ar Rahwa arwu kaswami aastas 115 uut rah Rüüdſe aja tingimiſed n tib. On tarwis alatiſt aſutada, kes ühes w Rahaminister Margilo aega, mis eelarwe har ſeiſukorraga, mis Balka nud. Awaldab lootuſt, weſſe ülejäägi toob.

Saloniikis, 1. apr ſegakommiſjonis, kes k riik Türgi käeſt ärawõ kätte on wõtnud, algas Eſialgul waadati aſjaa

Tſaritſõnis, 30. m kohus mõiſtis Iliod naeſterahwaſt ja 2 mees ratuſte tegemiſe ja po pärast 1—10 kunni wan

Tiflisis, 30. märtſ. ſeja ſõitis Batumi me woitſema. Terwis on ra

Peterburis, 30. mä hof on miniſtri ja S täri ametiſt tema eneſe p tud ja ajutiſeks aſet v. Etter nimetatud.

Moſkwas, 30. märt profeſſor Wuadt on liikmeks walitud.

Wilnas, 30. märtſ. wõltſimiſe pärast mõiſt ja teiſed kaebealuſed lüh roobu.

Peterburis, 31. mä Pihkwas ja Peterburis lutſionäride ühiſ tööſid ja lendlehti wõe 20 in.

Wäljaandja cand. jur. Ajutine wastutaw toimeta

Tänaſe numbriga „Marie-Claire“ 89—9

Häid kuuſe katuſe laaſtuſid

on ſaada. Tarwitajad tõtaku ettetellimiſega, T. ja A. Neſſaar, Wiljandis ja Wana-Tänasſilmas.

Hääd kõgi wõid

34 kop nael.

Sulat. ſea raswa

22 kop. nael

on ſaada Küüni uul. nr. 1, ja Pepleri uul. nr. 11. H. Luiga.

Õllepood

on ära anda ühes ſiſſeſeadega perekondliſe juhtumiſe pärast Peterburi uul. nr. 49.

Soowitakſe wäike Wient hõbe karwa kodujänesid oſta. Teatada ſõna „kodujänes“ all ſelle lehe tal.

Halb ſeep annab halwaſt m

ſeſt midagi ei ole pahem wälja ka ſeebi hais, midagi inetum, kui kare lõh dulikult rawitſetud käed. „Lecina-ſeeb teeb naha libedaks ja õrnaks, on kõig witſemiſe juures. Hää maitſega inimeſ ſeepi.“ Ta e walmiſtata mitte ain puhtamateſt ja peenemateſt algaineteſ mini wälja walitud, waid temas eſineb „Lecithin“, mille häätegew, erutaw nahaſade pääle, iſeäranis ſiis, kui n waks läinud on, tuntud ja teaduſliku on. Tükk „Lecina-ſeepi“ maksab 40 tarwitada. Ainuke wabrikant Ferd. W nr. 4711, Kõlnis — Riias. Saada kõig ja lõhnakauba-kauplusteſt.

Kõige Kõrgemalt kinnitatud ja 300,000 töötawa Wenemaa Kaubanduse Wahetalitu **Oſakonna Kontori õigused** ühes oksjoni-s (pandimaja) ja mitmekümne wabriku **ainum Tulekinnituſe agenturiga** on rutulise ärarei

kohe edasi

Küſida kirjalikult: **O. Kühle, Pärnus**

anemuine.
Reedel, 5. aprillil 1913. a.

Mrs. Dot.

Lustmäng 3 waat. W. Somerset Maugham.

Hakatus kell 9 õhtu.

Ametiühisustele hinnaalandus.

W. M. O.

„LOOMISE"

harjutus täna õhtu kell 9
Tiigi uul. nr. 74.

N. M. Gondatti

külaskäigu etendused

2. 3. ja 4. aprillil

ei saa mitte olema.

Korterit

otsitakse 5—6 toaga. Pakkum. palut. saata selle lehe talitusesse nr 25 L. all. 9

Wäga kasulikku 68

kaera-seemet,

(Strube-Schlanstedteri ja Probsteieri kaera sordid) müüb paraja hinnaga Marrama mõisa, Tartu lgidal (I. sort warasema, II. sort hilisema külwi jaoks.)

Mõisawalitsus.

Lõuna söögid

Kõige paremat sorti ainetest walmistatud, on igapäew kl. 12—5 saada 2 sööki 35 ja 25 kop. Küüriv uul. nr. 8. R. Willemson. 0

Postijaam

ühes sisseseadega on kohe ära anda. Lähemaid teateid annab ja kaupa teeb W. Klaus Tartus, Mäe uul. 8, krt. 3, kl. 4—6 p. l.

Palutakse tähele panna, et Aleksandri saunas Pikas **uul. 6,** (Pika ja Mäe uul. nurgal) igal

neljapäewal 12 kop. saun.

Müüa

suuri õunapuid, mitmet seltsi **wabarna** ja maasika taimi kui ka **musta-sõstra** põõsaid. Raadi Kõrwe tilla üle Tartu. P. Koppel.

Weskimõisas, Kambja kihelkonnas on nüüd jälle

ilusad katuse laastud saada.

Mulda

ilma hinnata on saada ärawedamiseks Pepleri uul. nr. 5.

Maasika taimi

müün Raadi kontori juures Willem Tembson.

Hääs korras gummireifidega woorimehe

troska ja saan

on juhtumisi müüa Kiwi uul. 46.

Pristawi poolt

oksjon

saab Karlowa uul. 72, 2. **aprillil** ära peetud **kl. 10 h, müüdakse** ühehobuse troska ja saan.

Würtsipood

Kõige kraamiga on ära **anda, Jänese** uul. nr. 20-a.

---

2 hoolwikera

on müüa Ettsabeti uul. nr. 6, majaomanilu juures.

---

17. aprillil 1913 a. saab **pritahtlik oksjonil** Kawastu wallas Warnja külas kõik põllurriistad ja majakraam wälja müüdud.

Mitmed üksikud toad

ühes tallirumiga, woorimehele **ja** aiaga, antakse üüri pääle **Jõe** uul. nr. 11.

Lamba-willa

I. sort, à 1 rbl. nael, Tähtwere uul. nr. 7.

Töö otsimisel?

Müüjanna

soowib kohta, on **kaupl.** tegew olnud; räägib koh. keeled. Pakk. **j. l. t.** sõna Müüjanna all.

Soowin kohta

lauawabriku juhatajaks

(kirjutajaks.) Tunnistused hääd. ст. Таббиферъ Тедеръ.

Прослушавшая университетскій курсъ историко-филологическаго факультета **даетъ** уроки по всѣмъ предметамъ среднеучебныхъ заведеній. Спеціальность русскій яз. (сочиненіе, стиль, грамматика и литература) Гильдейская № 9. Входъ съ Кампанійской, спр. у Јонson.

Kubjas

24 a., **suuremates** mõisates teeninud, **kõige paremad** tunnistused, otsib Tartu **ligidale kohta.** Läh. J. Raudsepp'a raamatukaupluses, **Raatuse** uul. 6.

Peetri kirikus

laupäewal 6. ja pühapäewal 7. aprillil s. a.

Wanemuise Muusika Osak. poolt

Joseph Haydn'i oratorium

Loomine

Ettekandest wõtawad tegelikult osa: solistid neiu **Brehm,** herra **Stahlberg** ja hra **Bernakoff ja koor** 80 inimest suur.

Juhatab wabakunstnik **Johan Awik.**

Hakatus laupäewal k. 9 õhtu ja pühapäewal k. 6 p. l.

Pääsetähed: All kirikus toolid altari ees 1 rbl., I. pl. 75 k., II. pl. 40 kop. ja III. pl. 20 kop.; I. koor 50 kop. ja II. koor 20 kop. Saada Postimehe ja Sööti raamatukauplustes, Wanemuise teatri kassas. Kaks tundi enne ettekande algust kiriku eesruumis ja pühapäewal kella 11—2 lõunasajal Wanemuise kassas.

Südamlikku tänu

ütleme nendele W. M. O. lauljatele, kes meie tütre õnnistamise päewal kirikus oma ilusa lauluga Jumala teenistust ülendasid. Tänu ka nende ilusa mälestuse eest ja kõikidele, kes sel päewal nii soojalt meiega kaasa tundsid.

Tänu meeles **L.** ja **P. Kurg.**

Soowitan suures wäljawalikus Amerika

Wedruäkkeid

2—3 aasta wastutusega.

Wene ja wäljamaa

Künni-atru
Kultiwatorisi
Külwimasinaid
Hekslimasinaid

W. Hesse

Detsim.-kaalusid

j. n. e.

Hinnad odawad.

Põllutööriistade ja -masinate ladu

H. Sinisoff

Tartus, Peterburi uul. 31, Tallinnas Jaani uul. 10, Rakweres Waksali uul.

E. Thomsoni

täieline suurel mõõdul töötaw

saapa-tööstus

Tartus, Wladimiri uul. nr.24—26, omas majas. — Kauplus **Uueturu** u. 26. Soowitab igasuguseid jalanõuusid wõimalikult odawamate hindadega jällemüümiseks, **kui ka üksiku paari wilsi.** — Tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

Gnom

nafta-mootorid

paigale pandawad, rataste pääl kui ka iseliõitjaid põllupidajatele ja tööstuse jaoks.

Ehituse-wiis on uus ja kõige lihtsam, **kuit** selle järgi tuudel ja korralik. — Tõrkumisi ega korratust ei tule ette, sest et wabrikul üle 30-a. praktika mootori-ehitamises on. — Õlitamine on iseteqew ja selleläbi ühetaoline.

Küttematerjali tarwitamine wäga wäike. Hinnad odawad, hinnakirjad küsimise pääle.

Thermaenius'e Rootsi

wiljapeksumasinaid

uus mudel,

on kõigiti meie olude järele täiendatud, sellepärast waike-**põllumehele kõige kohasemad masinad.** Kerged talitada, suur tööjõud. **Tarwitajate poolt kõige paremad otsused.** Nende juurde

wäikesed auru-lokomobilid

annawad meie taludele **kõigiti sündsad wiljapeksugarniturid,** mis kerged wedada on ja töö juurde suurt inimeste hulka ei tarwita.

Masinad igal ajal ladus.

E. A. Wirkhaus

Tartus, Peterburi uul. nr. 42.

Et Liiwimaa adeli mõisate Kredit-ühisuse Eesti jaoskonna Walitsus

10. juunil 1913. a. kinni pandakse, siis palutakse kõiki hoiule toojaid, kes ei soowi, et nende warandus Riiga üle wiidakse, seda oma hoiule antud warandust

hoiutunnistusi äraandes

wastu wõtta. See hoiul olew warandus, mis kuni 15. maini weel mitte wälja wõetud ei ole, saadetakse Kredit-Ühisuse Pääwalitsusesse Riiga.

Tartus, 26. märtsil 1913. a.
Nr. 1382.

Asesor: M. von Güldenstubbe.
Sekretär: A. von Ekesparre.

Raamatukogu tegelastele!

Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti"
Raamatukogude Korralduse Osakonna

üks ülesannetest on meie raamatukogudele paremat :: kirjandust wõimalikult odawalt muretseda. ::

Osakonna kaudu wõib kõiki paremaid Eesti ja wõõrakeelseid raamatuid, mis ilmunud ja weel müügil, tellida. Ostetud raamatute päält annab Osakond preemiaid, mille juures tellijad ise ka preemiana antawa kirjanduse wälja waliwad, ja nimelt järgmisel määral:

15	r.	päält	4	r.	eest	kirjandust	omalt poolt	juurde.
30	„	„	8	„	„	„	„	„
40	„	„	10	„	„	„	„	„
50	„	„	12	„	„	„	„	„
60	„	„	15	„	„	„	„	„
80	„	„	20	„	„	„	„	„
100	„	„	30	„	„	„	„	„
150	„	„	45	„	„	„	„	„
200	„	„	60	„	„	„	„	„

s. o. ostja walib 38 rbl. eest kirjandust wälja ja maksab ainult 30 rbl., jne. Kui preemiad protsentide pääle arwata, siis teeks see kaugelt üle 20% wälja.

E. K. S. „Noor-Eesti" Raamatukogude Korralduse Osakond wõib üksi selle tõttu kirjanduslisi preemiaid (raamatukogudele) anda, et ta ei ole äriline, waid ühistegeline ettewõte, kes meie raamatukogude keskkorralduse asetpüüab täita.

E. K. S. „Noor-Eesti" Raamatukogude Korralduse Osakond annab igasugust nõu ja juhatust raamatukogude asjus ja saadab kõnelejaid wälja. Järelküsimistel palutakse wastuse jaoks mark kaasa lisada; kõnelejate otsekohesed sõidukulud tasub kõnekoosolekut toimepanew Selts.

Suusõnalist nõu raamatukogude asjus antakse igapäew (wäljaarwatud pühapäewad) kl. 10—2 e. l. ja 5—7 p. l. Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti" büroos **Rüütli uul. 4. Telefon 364,** Tartus.

Eesti Kirjanikkude Seltsi „Noor-Eesti"
Raamatukogude Korralduse Osakond.

„BALTI" aiawilja-, lille-, heina- ja loomatoidu-seemn. kauplus

soowitab hästi idanewaid seemneid ja seemnesibulaid.

Seemnete hääduse eest täielik wastutus.

Seemned on otse wäljamaa seemnekasw. asutustest saadud. Kirjalikud tellimised täidetakse ruttu ja korralikult.

Jällemüüjatele kõrged protsendid.

Hinnakirjad hinnata.

Pääle selle täielik wäljawalik pudukaupasid.

Auupaklikult **H. ANT,** endine J. Wenter.

Tallinnas, Uuel turul nr. 96. Kõnetraat nr. 327.

Sellega teatan, et

oma äri ühes masinate-ladu ja asemiku õigustega

uuesti asutatud

Põllumeeste ühisusele „Koit" üle annud olen.

Kõige austusega **P. Saretok.**

Nagu eelpool tähendatud, olen

P. Saretoki äri omandanud

mida ühistegewuslisel **alusel** määrsa laiendama **saame** nime all

Põllumeeste Ühisus Koit, Walgas.

Meie suuremaks piiluteks on, põllumeestele tarwilikka põllutööriistu ja masinaid otsekohesteft hallitatft muretseda, kõige sündsamaid wälja walides. Sellega loodame endiste ja uute äriõprade täielikt usaldust wõita. Kõige austusega

Juhatus.

Tööpakkumised

Nurmaakri õpipoisi

on kohe tarwis **annsat** perekonnast **uurttegija Oskar Pilkini** juures Riia uul. **nr.** 8.

Tütarlapsed

wõiwad õmblemist ja joonistamist ilma juurdemaksuta ära õppida Jaani uul. 34, **krt. 6,** teisel kor.

Otsitakse

poisi ja tüdrukut

talu töö pääle. Ülesanda: Kangro Pikk ja Ko. **wahetalitusse kontor, Suurturg nr. 8.**

Karjust

15—16 a. tütarlast on tarwis Kaupa tehtakse Riia uul. 32.

Wastse-Prangli mõisa tarwitab **kainet poissmeest**

kutsarit,

kes kohe ehk Jüripäewal teenistusse astuda wõib. Ülesanda Karlowa uul nr. 23 kella 1 ja 2 wahel.

Tütarlast

13—15 aastast, tarwitatakse lapse juurde Peterburki. Küsida Wäike-Maarjamõisa uul. nr. 4 Iwask kl. 7 õhtu.

Jahwatajat

on tarwis „Голятицы" lauawabriku; teatada kirjalikult чр. Молосковицы С.П. губ. **ehk tsillikult ilmuda kaupa tegema.**

Wabriku walitsus.

Sepapoissa

on tarwis Karlowa mõisa.

Tüdrukut on maale tarwis. Kaupa tehtakse homme kell 11 p. Tähe uul. nr. 85, krt. 1.

Maale on

tüdrukut

põllutööliseks tarwis. Kaupa tehtakse Kuu uul. nr. 14, krt. 6

Rättsepa-

töölist on kohe tarwis Riia uul. nr. 53, krt. 5.

Haritud leskelaist

naisterahwast

on wäike lapse juurde tarwis-Tulla ainult need, kellel sellekoha. sed tunnistused ehk soowitused on, Kiwi uul. 10, hoowi pääl.

---

2 tüdrukut

tarwitatakse maale, teine neist karja pääle. Kaupa tehtakse Fortuna uul. nr. 14.

Otsitakse poissmeest

majahoidjat

ja kõigitüdrukut Jaama uul. nr. 69—71. Dorpater Heim.

Osaw kaine

kraasija ja ketraja,

kes ka willa masinaid tunneb, ja weski poiss leiawad kohe kestwat teenistust Wõnnu kih. Koorwere.

Osawat kainet

kraasijat ja ketrajat

kes willamasinaid tunnewad ja weskipoissi on tarwis. Lähemat teat. Kaubahoowis hr. Adamsoni ritdekaupluses.

Tarwitatakse

kooliõpetajat.

Palk 600 rubla aastas. Kirjalikult, wastuseks mark ligi ст. Таббиферъ. Свв.Зап. Тедеръ.

Teiliste Masinatarwitamise ühisus tarwitab

masinisti

Marshalli isesõitja petsugarnituri pääle. Isikuid kellel sellekohane tunnistus on palutakse 21 aprl. Unikülla herra Oja poodi ilmuda kaupa tegema. 8

Naisterahwast

sulast

põllutööle (juwe pääle) on tarwis. Kaupa tehtakse 2 aprillil kl. 2—3 Raatuse uul. nr. 33 poodis.

Turbin „Samson"

käib wäikse weega juba 3 jala weekuk misel, 2—4 korda enam jõudu andes k wesiratas. Ei külma tinni, ei karda alm wastamist ega muutlikku wett. Ne rattast ob wam. Prospektid 7 k., pikemalt 1 k. margi ee

L. ja A. Resfaar, — Wiljandis. Феллинъ, Лиф

Kolmap., 3. aprillil 1913. kell 3 p. l.

oksjon.

Müügile tulewad fisse jäetud numbrid 33351—35100.

Jaani uul. nr. 9, teisel korral. **St. Antonie Gildi lombar**

Kaer Kullawihm 2 r. puut, Rootsi Maguswiik 4 r. pu

annawad ennenägemata suurt saaki. Tellimised täidetakse üh puudast pääle. Koti eest on 20 kop. maksta. Pool hinda k rahaks fisse saata, 1/2 järelmaksuga raudteel. Svalöfi seem kaswatuse kirjeldus ja hinnakiri saadetakse 7-kop. margi ee Kirjalise waatuse jaoks 7-kop. mark fisse saata. T. ja A. Re saar, Wiljandis. Феллинъ, Лифл.

Olen muusika-riistade töötoa uuesti sisseseadnud, kus kõ **sugused muusika-riistad, nagu harmonikud, wiiulid, gitarred, ma delined jne. saawad parandatud ja ka uued tehtud. Hinnad oc wad ja töö korralik.** Auupaklikult

A. Menning,

Tallinnas, S.-Roosikrantsi uul. nr. 23.

Igale rehepeksu-ühisusele ja jõumasina-ou nikule kõige kasulikum on meie

alumise jooksuga wesk

Kunstweskikiwid ja materjal kõige parem. — — Wiljandis. —

L. ja A. Resfaar, Феллинъ, Лифлянд

Meieri õpilast on kohe tarwis auruga töötaw wärk. Palutakse isiklikult timuda kaupa tegema Woldi jaamast 5 wersta Elistwere walda Kärkfi külasse. **Kaupa teeb** säälsamas meier **A. Kukk.**

Walitseja õpilast

tarwit. Eestimaal suures mõisas, karjamõisad, wiinaköök, saeweski, eesk. karjap. jne., ülespidamine pri, juurdemaksu ei ole. Saksakeel ja soowitused tarwilikud. Adr. G. Tasso, Oidenorm, pr. Leal., Estl. 8

Pesutüdrukut

wõi naist tarwitatakse Luuamõisa. Ligemat teatust antakse sääl mõtsas, eht Pepleri uul. nr. 25, teisel korral kl. 10 hommiku. 0

Ehituse-töö

on wälja anda. Lähemat Peetri uul. nr. 27, krt. 1, 3 apr. kl. 12 lõun.

Wilunud 678

raamatupidaja,

kes Saksa ja Wene keeles kirja wahetust tunneb, leiab kestwat teenistust. Palk esialgu 60 rbl. kuu. Pakkumised ühes tunnistustega endise tegewuse kohta saata Põllumeeste Ühisus „Koit" Walgas. Kaupa teeb Ühisuse juhatus.

Wenemaale tarwitatakse **masinisti,** kes iseseiswalt wiinawabriku remondi ära teeb, rehepeksu, wiljakuimatuse ja põllutöö riistade masinatega ümber oskab käia ja ka ühtlasi sepa kohuseid wõib täita. Ainult osawamad jõud leiawad waatu wõtmist. Wenekeel tarwilik. Adr. чер. Донецъ, Смоленск. губ. Им. Диво, Ректификатору.

Wiisakas

tütarlaps

ja üks wanem inimene naesteehk meesterahwas leiawad teenistust. Lähemat J. Mällo trükitojas, Rüütli uul. nr. 4.

Õpipoissi

tarwitab kullasepp Hermann Aleksandri uul. nr. 2.

Kursustele

aastaõpilasteks wõtab wastu „Põllumehe" katsejaama ja katsetalusse H. Laas, Peterburi u. 55.

Põllutöölist

naesemeest on tarwis Wlad. kub. palk 120 r. söögiraha 72 r. aastas, naene karjatalitajana saab palka 60 r. ja söögiraha 60 r. aastas ehk mõlemit prii moon Reis on prii. Weel on tarwis: Walitsejaid 40—70 rbl., kupjasid 12—25 r., aednikka 12—30 rbl. П. А. Кулль, Москва, Срѣт. Больш. Сергіевскій, 15. 024

Naesemees

kärner

wõib Partsi mõisas, Wõru maal, kohta saada.

Moodsad

seina-, laua- ja taskukellad, kewadene tellimine jõudis pärale. Hinnad odawamad kui kusgil muial. Londoni kella magasin Tartus, Uueturu uul. nr. 7.

Saali garniturid

on müüa, kõige uuema moodu järele walmistatud ja weel mitmesugused toa-mööblid ehu muudatuse pärast Lodja uul. nr. 19-a tisleri juures.

Laulatuse laululehti

Täna kuni kl. 10 hom. on kuulsi järgmiste kuulutuste tulnud:

J. S. 23	11	kirja.
Suwitam. koht	2	„
Roormees	1	„
T.	1	„
3006	1	„
R. M.	1	„
Suurem äri	1	„

„Postimehe" t

walmis ladus. Ka trükitakse paari tunni jooksul nimi ja kuupäew pääle ja saadetakse tellimise päewal kohe ära. Hind on 50—75 kop. sada, aga ühes nimetrükiga 100—125 kop. sada, pääle selle kuni 12 k. saja kohta postiraha. Hinda wõib ka markides sisse saata. —

„Postimehe" trükikoja Tartus.

Pakkumiste kuulutaj

Täna kuni kl. 10 hom. on kuulsi järgmiste kuulutuste tulnud:

J. S. 23	11	kirja.
Suwitam. koht	2	„
Roormees	1	„
T.	1	„
3006	1	„
R. M.	1	„
Suurem äri	1	„

„Postimehe" t

Печатать разрѣшено полицією — Юрьевъ, 1-го апрѣля 1913 г. — Trükitud „Postimehe" trükikojas Tartus.